

از آرائین اولیاء اللہ لا خوف علیہم ولا هم یحزنون

بیت احمد شرفی نقشبندی بوردی

تذکرہ

تذکرہ حیات

حضرت مولانا نور المشائخ محمد فضل عمر قدس سرہ الغریز

منتخب

ضیاء المشائخ حضرت محمد ابراہیم جان لودھی فاروقی

موقع رقم

622/1

شہید حضرت نورالمشاہد فضیل عمر قدس سرہ العزیز

آلِ اِيْمَانٍ اَوْلِيَاءِ اللّٰهِ لَا يَخَافُ عَلَيْهِمْ وَوَلِيُّكُمْ مِّنْكُمْ

اشكاف

تذكرة حیات

حضرت مولانا نور المشائخ محمد فضل عمر قدس سره العزیز

مُرتبہ

ضیاء المشائخ حضرت محمد ابراہیم جان المجددی فاروقی

باب الکتابت نزد ریڈیو پاکستان

53315 فہرست مضامین

صفحہ	مضامین	نمبر شمار
۳	از حضرت محمد ابراہیم مجددی ابن عمر	۱
۷	" " " "	۲
۱۳	" مولوی قربت بخاری	۳
۲۱	" حضرت فضل احمد مجددی	۴
۱۹	" طبع محمد ابراہیم خلیل	۵
۱۷	" طبع خندان حبیب اللہ	۶
۲۳	" مولوی عبدالقیوم صاحب قندھاری	۷
۲۹	بیانیہ حضرت مولانا نور المشائخؒ کہ بروز شروع جہاد فرمودہ اند در زیارت روحانی صنادید پکتیا	۸
۳۶	" " " " " " کہ در لویہ جرگہ نموده اند در کابل	۹
۳۹	" " " " " " کہ در یونیورسٹی احمد آباد، گجرات (ہندوستان نموده اند)	۱۰
۴۹	" " " " " " کہ در فاتحہ شمس المشائخؒ نموده اند	۱۱
۵۳	" " " " " " کہ در نور المدارس نموده اند	۱۲
۶۰	" " " " " " کہ در یونیورسٹی، لاہور نموده اند	۱۳
۶۳	" " " " " " کہ در روز سوم شہادت نادر شاہ شہید نموده اند	۱۴
۶۸	" " " " " " کہ در جہاد فلسطین بعربی نموده اند	۱۵
۷۱	" " " " " " کہ در بارہ اتحاد عالم اسلام نموده اند	۱۶
۷۴	ارشادات عرفانی حضرت نور المشائخؒ قدس سرہ العزیز	۱۷
۷۵	" " " " " " رباعیات	۱۸
۷۷	" " " " " " کلام منظوم	۱۹
۷۹	خطاب بحضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم	۲۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تذكاراً موجداً من حيات الغلامة النور
المشائخ رحمة الله عليها الذي رتبها

محمد ابراهيم المجددي

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَإِنْ وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ

ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

الحمد لله الذي جلّ ذكره وتعالى صفاته وعزت اسمائه
وحدثت برؤيته ارضه وسماؤه والصلوة والسلام على
خير خلقه وخاتم انبيائه ورسوله وعلى آله واصحابه
واوليائه المتابعين بسنته وهدى

أما بعد نسرد ههنا نبضاً من مناقب عالم من

اعلام المسلمين وخادم من خدام الشريعة المحمدية
وهو مولانا وهرشدنا شيخ الاسلام والمسلمين قطب العارفين
حجة الله الشايع فضل عمر رحمة الله عليه نور المشائخ

المجددي الفاروقى نسباً والحنفى مذهباً والنقشبندى
مشرّباً - ولد رحمه الله يوم السبت

لبّعة - من جمادى الاولى سنة الف وثلاث مائة
واثنين من الهجرة النبوية بمدينة الكابل عاصمة
البلاد الافغانية اتم رحمه الله عليه دراسة القرآن الكريم
فى السابعة من عمرة وابتدأ فى دراسة الكتب الفارسية
والعربية والدينية على يد كبار العلماء ولم تمض مدة
حتى ظهرت علامات الذكاء الفطرى والرغبة القويّة فى
طلب العلم فانكب على دراسة المعقول والمنقول من
العلوم فاتقنها ولما يبلغ الثامنة عشرة من عمرة نشر
أخذ فى تزكية نفسه ورياضة روحه على الطريقة الصوفية
النقشبندية المجددية وتولى تربية الروحانية هذه
حضرت الوالد الماجد المجدد دلمائة رابع العشر مولانا
مرشدنا غلام فيوم قدس الله سره واتم رحمه الله عليه
دراسة الصوفية فى وقت وجيز ووصل الى مرتبة الولاية

الصغرى والكبرى من مقامات الطريقة النقشبندية لا سيما الولاية المحمدية ولما لاحظ والده العظيم ما هو عليه من استعداد فطري وذكاء حاد وشخصية قوية أجاز له إجازة مطلقة كان الفقيد العظيم أماما كبيرا وجرأ عميقا غوامصا على معان دقيقة ثاقب النظر واسع المعرفة طاهر القلب متحليا بالخلق حميدا يمحّب العلم والعلماء يعطف على الفقراء والمساكين زاهدا متعبدا مجاهدا في سبيل الله جاعلا نصب عليه إرشاد المسلمين إلى ما فيه خيرهم يحزن لمصائبهم ويفرح لأفراحهم يحثهم على الاتحاد والتمسك بأحكام القرآن وسنة سيد الانام رأس الناس شخصية القوية وعلمه الوافرة وقلبه الكبير فاجتمعوا حوله يخآون من بحر علمه وليستفيدون من فيوضه وبركاته و يطلبون عنده حلا لمشاكلهم ومعضلاتهم ويتسولون في مجلسه متاعبهم واحزانهم كان رحمه الله عليه أول الملبين لنداء الجهاد فاشترك في حروب الاستقلال وكان له

الفضل الأكبر في انتصار جيوش الأفغانية وقدر شعب
 الأفغانية أيادي البيضاء وفضاله عليهم فقدّم اليه الملك
 السابق أمان الله بالنيابة من الشعب لقب نور المشائخ
 وأصبح الفقيد الكريّم زعيم بلاد هادون منازع يأتي اليه
 أولات الأمر إذا اذّة الازفة ووقعة الحادثة يطلبون
 النصيح والتوجيه والإرشاد وكان رحمه الله عليه مع هذا كله
 متواضعاً أشدّ التواضع سمحاً كريماً النفس يمضي أوقاته
 في ذكر الله ويدعو المسلمين إلى متابعة الكتاب سنة الرسول
 والاعتصام بحبل الله المتين لتقوية الأواصر الأخوة
 الإسلامية في مشارق الأرض ومغاربها أنطفت هذه
 الشعلة الوهاجة قلبية لنداء الحق يوم السبت الخامس
 والعشرين من شهر محرم الحرام والـف وثلاث مائة وست
 وسبعون من هجرة النبوية فباحسرتاً ومامصيتاً لقد
 سترت الشمس عن إبصارنا وارتفعت واطلمت الدنيا
 باعيننا وامتلت العيون بالعبرات لذهابه وحزنة الاقدار

لِفراقهِ وَاللّٰهُ لَقَدْ اَدْرَجَ الْعِلْمَ فِي كَفْنِهِ وَدَفَنَ الْفَضْلَ بِدَفْنِهِ
 اللَّهُمَّ كَمَا وَهَبْتَ لَهُ الْمَنْزِلَةَ الْعَظِيمَةَ فِي نَشْأَةِ الْاَوَّلَى فَكُنْ لَكَ
 اَرْزَاقَهُ فِي نَشْأَةِ الْاٰخِرَى الْدَّرَجَةَ الْقَصْوَى بِمَنْعِهِ تَعَالَى وَكِرْمَتِهِ

خِطَابَةٌ فَارِسِيَّةٌ كَبْرُوذِيَّةٌ مَبَارَكَةٌ اَزْجَانِبِ
 حَضْرَتِ مُحَمَّدِ اِبْرَاهِيْمِ الْمَجْدِيِّ الْفَارُوْقِيِّ خَلْفِ حَضْرَتِ
 نُورِ الْمَشَاطِيخِ رَحْمَةِ اللهِ عَلَيْهِ اِيْرَادِ كَرْدِيَّةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَحْمَدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّوْرَ
 ثُمَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَبْرَهِيْمَ يَعْذِبِ لُوْنَهُ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ
 طِيْنٍ ثُمَّ قَضٰٓءَ اَجَلًا وَّاجِلًا مَّسْمِيٌّ عِنْدَنَا ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُوْنَ ه

وَالصَّلٰوةَ وَالسَّلَامَ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ وَعَلٰى

اٰلِهِٗٓ اَصْحَابِهِ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ مَا اَصَابَ

مِنْ مُصِيْبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ

مرگ صاحبِ دلِ جهانی را دلیلِ کلفت است
شمعِ چون خاموشی گردد داغِ محفل می شود!

امروز عالمِ اسلام عموماً و ابالی افغانستان خصوصاً چنان یک شخصیت
بزرگ و پیشوای روحانی را فاقدِ گردیده اند که نظیر آن در عالمِ دنیا کمتر به نظر می رسد
خوش گفت سالها در کعبه و بتخانه می نالدر حیات

تاز بزمِ عشق یک دانای راز آید برون!

روز شنبه ۷ جمادی الاول ۱۳۳۷ هجری قمری در فامیل حضرات
مجددی شور بازار چنان آفتاب اقبال و سعادت از مشرقِ هدایت مرفان
طلوع نمود که عالمی در پیر تو انوار افاده و استفاضه اش روشن و منور
گردید این شخصیت بزرگ و عالی همانا وجودی جوید جناب شرافت
انتساب صاحب القدر البازخ مولانا و مرشدنا حضرت نور المشایخ صاحب
بودند که بتایخ فوق پا بعرضه وجود گذارشته متولد گردیدند این مولود مسعود
که در زمان صباوت نور سعادت از چهره تابناکش تابان و در آیام خوردی
آثار بزرگی از جیبش پاکش نمایاں بود۔

تحصیلات علمی خود را در کمترین فرصت به نزد اساتذہ و علمائی

مشهور آن وقت به پایاں رسانیده ویری نگذشت که این عالم ربانی و
 عارف یزدانی جانشین حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی رحمۃ اللہ
 علیہ گردیده زینت بخش مسند ارشاد و ہدایت گردیدند تعلیم سلوک و
 اشاعت تصوف را بدرجہ رسانیدند و طوری توسعه و تعمیم بخشیدند کہ علاوه
 از ولایات افغانستان بہ ممالک ہند و پاکستان و ایران و حجاز و سورہ
 مسترشدین و خلقائی شان موجود و در پر تو فیوضات و برکات شان
 بسترمی بردند و در ہر گوشہ و کنار ہزار طالبان حق جل و علی از
 افاضات عالیہ شان مستفیض و بمدارج کمال و تکمیل رسیده اند۔
 طریقہ نقشبندیہ مجددیہ معصومیہ قیومیہ از معارف بلند شان
 آب و رنگ دیگری یافتہ اوقات گرامی و انقاس قدسیہ ایشان
 و انما بذکر حضرت الہی جل و علی شانہ معمور بودہ و تا آخرین لحظہ
 ہائی حیات دہمی بی حضور نبودند تبلیغ سذت و رفع بدعت را از
 فرائض دینی خود دانستہ بہ پیروان خویش ہموارہ اکیداً توصیه فرمودند
 این پیشوائی بزرگ روحانی افغانستان در دورہ ہائی حیات
 خود بسا خدمت اجتماعی در مملکت عزیز انجام دادہ اند کہ از آن

جملہ جہاد استقلال افغانستان شمرده میشود و در جہاد استقلال کہ بزرگترین
 مجاہدہ دینی و ملی بود شخصاً بذات مبارک خویش در محاذ وزیرستان
 جنوبی مقابل دشمنان اسلام و افغانستان موقع گرفتہ سرد مال
 خود را در مقابل خدمت دین و وطن ایثار نمودند چنانچہ در فتح
 آل جہمہ ہم قوتہ تدبیر و نفوذ شخصیت این مجاہد بزرگ تاثیر
 بارزی داشتہ و در اخیر بہ نشان المرعالی و لقب **نور المشائخ**
 نایل گردیدند۔

در جنگ نجات وطن و مخصوصاً در موقع شہادت اعلیٰ حضرت
 محمد نادر شاہ شہید۔ بزرگترین خدمتی برائے حفظ نظام اجتماعی مملکت
 انجام فرمودند و علاءتاً در تمام انقلابات داخلی خدمات ہم وقابل
 قدرے نموده اند کہ بہ تمام طبقات مملکت معلوم و ہریدار میباشند۔

از بزرگترین خدماتیکہ بعالم اسلام و توسعہ علم و عرفان
 نموده اند تاسیس یک مدرسہ بزرگ دینی می باشد کہ بنام
نور المدارس موسوم و بہ اندازہ پنجد نفر طالب العلم در آن
 بصورت لیلیہ مصروف تحصیل و از فیوضات علم بہرہ در گردیدہ

مشیت و بحایت میان بحث و نظر ایشان شروع نماید

چون شروع کار و ایلی و غیرت ندرت ما مفهومی خاطر نظیر و نگویید سرکار و

تأخیر آنست زیرا که هر گوی که ضرورت عالم بینا در و تا آن دروغ رویه بدین بهر تمام نام که

خاتم آن دست و غیر خواه سوز ز هر چه بود که موقوف و مسلم در روز نظیر قرین طرف و آن طرف

به دست مصلحت و آن طرف باید تیریم باشد و آن طرف

دست
مهر

فرمان امیر امان اللہ خان غازی به نام حضرت شیخ آغا نورالمشاہ صاحب که در عین شروع محاربه استقلال از ایشان تجدد و سیاست گذاری کرده اند

کہ تاکنون دو صد و پنجاہ نفر مدرس از آن فارغ التحصیل گردیدہ اند۔
دیگر از خدمات اسلامی و اجتماعی شان جمع آوری اعانہ اعراب
فلسطین می باشد کہ بہ مواعظ غزّ او خطابہ ہائے جذّاب و آتشیں خویش
بہزار ہا افغانی جمع آوری و بہ فلسطین فرستادہ اند کہ بہ مصرف مجاہدین
رسیدہ است۔

احساسات عالی و سجایای فطری اسلامی شان بحدی بود کہ اگر در
قسمتی از دنیا بہ کرام مسلمانی آسیب و صدمہ می رسید قلباً و روحاً متاثر
گردیدہ خود را غم شریک دانستہ بہ ادعیہ خالصانہ دفع آنرا از بارگاہ
صمدیت التجا و نیاز می فرمودند و جز سعادت مسلمانان جہاں آرزوئے
در دل نمی پرورایند۔

در جنگ عمومی دوم کہ لویہ جرگہ افتتاح گردید این رہبر بزرگ
و پیشوائی روحانی بہ بیانیہ جذّاب و جامع خویش فیصلہ لویہ جرگہ را
چنان اعلان فرمودند کہ طرف قبول تمام طبقات واقع و موضوع۔ بہ کلمیابی
اختتام پذیرفت خلاصہ اینکہ در موضوع تشدید و تحکیم مشروع روابط
اتحاد ملت و حکومت افغانستان دائماً صرف مساعی و بذل مجاہدت

فرموده خدمات قابل قدری به این خاک انجام داده اند۔

این پیشوائے بزرگ و برگزیده اسلام ہمیشہ توصیہ خاص شان

در باره اتحاد عالم اسلامی بوده و مجاہدہ می فرمودند تا بنیان اتحاد اخوت

اسلامی مطابق به او امر قرآنی مستحکم گردد و عنعنات معنوی اسلامی اعتلای

کامل نماید در یکی از خطابات خود فرمودند تمدنیکہ بر اساس مادیت استوار

باشد از استقرار صلح در جامعہ عاجز است۔ استقرار صلح از سنجایی

تمدن معنوی اسلام است چنانچہ تاریخ ماضی شاہد این مدعا است

ذاتِ قدسی صفاتش روز شنبہ ۲۵ محرم الحرام ۷۳۷ سالگی داعی

اجل را لَبَّيْكَ گفتہ جان شیریں را بہ جان آفرین تسلیم و ازین جہان

فانی بدرِ باقی رحلت فرمودند **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**

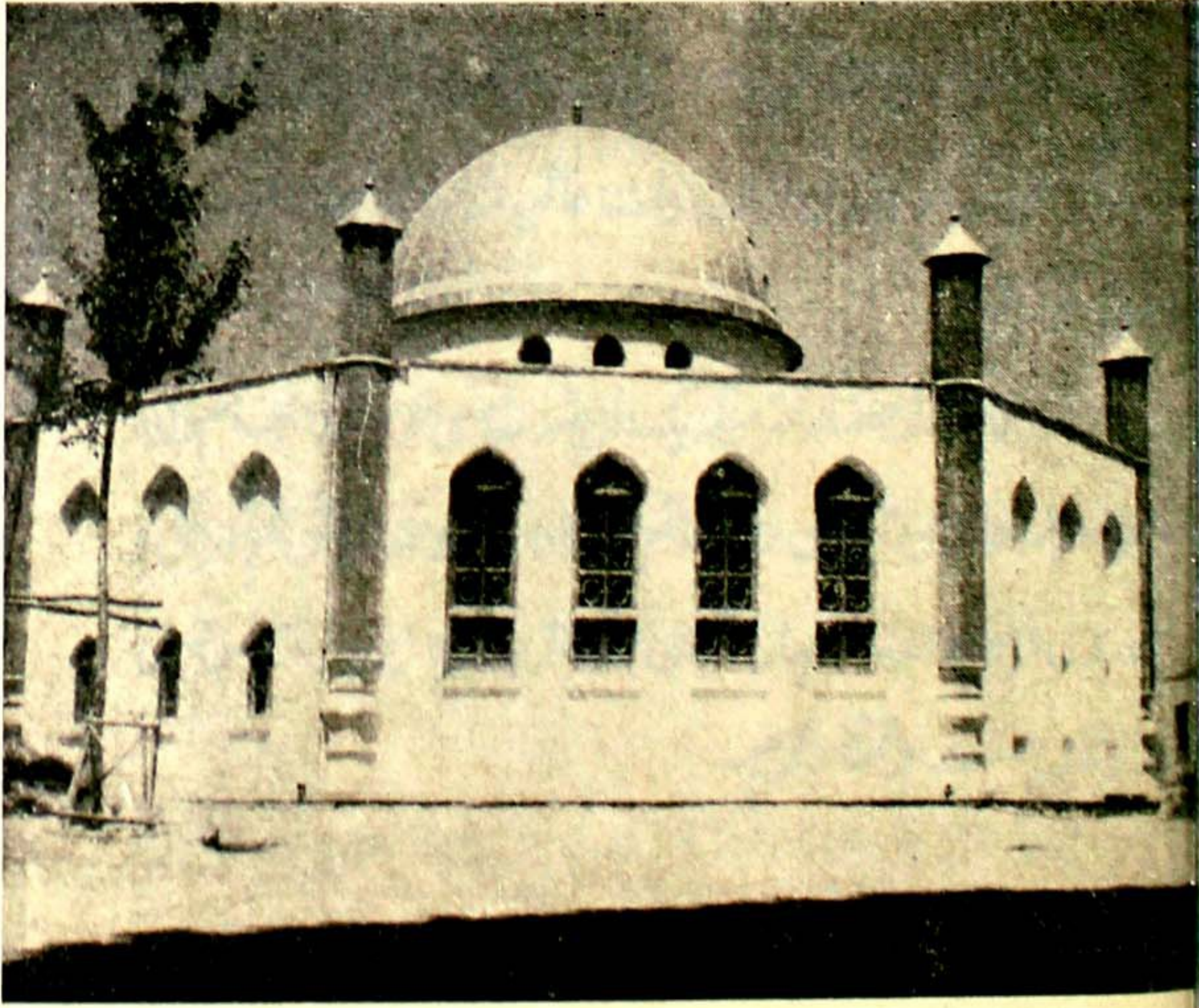
امروز ما بایک عالم تحسّر و تأسّف تا بوت مبارک شان را

بخاک می سپاریم و داغ مفارقت شان را با خود ہا بخاک می بریم

وَاللَّهُ لَقَدْ أَكْفَنَ الْعِلْمُ بِأَكْفَانِهِ

وَأَدْفَنَ الْفَضْلُ بِأَدْفَانِهِ!

چون فنائی ظاہری این طائفہ سبب زوال تصرفات باطنی ایشان

عکس قبہ مقدسہ حضرت مولانا نور المشائخ قدس سرہ
در قلعہ جواد کابل، حسانفتاہ مجددی

نیست از خدائی متعال مسلت و نیازی نمی نایم که من و تمامی پیروان و
 علاقه مندان شان را به برکت روحانیت شریف حضرت ایشان بجا ده
 شریعت مصطفوی صلی الله علیه وسلم استقامت کرامت فرموده توفیق طاقت
 و بندگی نصیب و پیروی از ارشادات عالیہ شان عنایت فرماید
 بِمَنِّهِ وَكَرَمِهِ -

در خاتمه از حضار محترمیکه یک فریضه مذهبی خود بارانجام داده
 بامن و همه خاندان مجددی دین ماتم جانکاه و الم و جگر خراش غم شریکی و
 بهمدردی فرموده اند - اظهار امتنان نموده از بارگاه ایزدی اجر جمیل
 برایشان مسلت و تمنا دارم -

از اثر طبع فاضل محترم و شاعر شیوا بیان

مولانا قربت بخاری

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَمْدُ رَسُولِ اللَّهِ

الحمد لله ملهم الحكيم والكلام ومرسل الرسل والاحكام
 ما علم حدة علماء الكرام وهو الملك العلام وما حدة
 الحكماء وهو الاحد الصمد السلام - اللهم صل وسلم
 رسولا مودودا محمدا محمودا واهل صار كل واحد طاهرا
 ومطهرا

حرسه المحرر كل مصرع مهمل لعام رجل الامام
 الهمام وما صرح اسمه لعلوه ولعدم اهماله وعلمه
 العصر لاهه واهمهم وحاله وعلمه وعمله وحلمه و
 كرمه وعدله وورعه وهو المصلح الاصلح والمكمل الاكمل
 والعالم الاعلم رحمه الله اكمل الرحمة وعامل -
 معه كل معاملة

عالم ستر علم آدم	سالک مسلک امام رسل
کامل آرا او علوم اعلم	حامد حمد در همه احوال
هم مدرس ره رسول امم	درس او در سحر کلام الله
هم اساس ره کرم همدم	هم مدار ره وداع هوس
اکمل حلم عامه آدم	اعلم علم در سگاہ سداد
گهر سلک هم ورا و ملهم	در کلام او که داده سحر حلال
دم او کرده دور حرما سم	او که سردار در آل عمر
ره رود هر محل سمک و علم	حد اسیم اله در دل او
سر و سردار اہل عمل و ہم	لامع لمعہ دل سالک
دم او در دل الم مرہم	دل او مطلع کمال رسول
مرد طامع سوال کرد ہم	کوه طلا و ہدیر سداورا
مصلح کل و اصلح عالم	ماہ عالم ہم او و مہر سما
صدر سالہ گر آورد ہم کم	مدح او ہر کہ را ادا کرد
حامل محمل سوار عدم	آہ و صد آہ مرگ افر کرد
در محرم الہ را محرم	میج او ہم کہ رحل او را کرد

رحمہ اللہ راجحاً وسعہ
 عا ہل اللہ قالہ اکریم
 کلک قزیت کردسال وصال
 آورد در دو مصرع محکم
 رحل اور رحل آدم و ہماہل
 مرگ او مرگ آمدِ عالم

دم ہر مصرع کلامہرا
 دادسال وصال اوراہم

مرثیہ

تاریخ بزبان پشتوا از طبع فاضل حبیب اللہ

پاک ہزار دے دھر چا قبلہ حاجات دی
 بزہان نہ غواری ستا فضل بتہ اثبات دی
 ستاپہ تورہ نہ یوانری افغان ویاسری
 لہ عربہ تراجمہ مخلوقات دی !
 کنگرے دکفر تا کمری و جاسرے
 دھیت غردی دھند پر سومنات دی
 کہ کافر یاد بدعت خاوند و گورہ
 ستالہ بییری پہ ہر شاہی کنبر پر لامادیت
 د عمر فضل پرتا باندے تمام و
 شکہ نور و عدل نشر مستالہ ذات دی
 یتیمان دے نازولی کمال نن و رخ کبش

انتظار دے ہر سمای دکرامات دی

تغیر و تادیو یہ پیرا تمولہ نہری گورہ

چہ تر غوزی فن استاد غم ہیات دی

چہ نہئی شروند پر ہوش باندے در نہر شی

بیلہ یارہ پہ دنیا کتبہ تر یخ حیات دی

ملائیگی جن او انس در پستی شاری

نوم دے جار شم دھر چا پہ خولہ کنبر شات دی

استقلال دے دوطن پر سر تاج کنبیونر

ستالہ خوا افغان نہ خہ لوی مکانات دی

شپہ اوورخ ہی کہ قلم وصف تحریر کری

نہ تا ہیشری داتکر اسر دقند نبات دی

درحلت تاریخ دے ماپہ دحلانہ وہیند

خاص بندہ دخدایہ استاد غہ و فادی

۶۹۱ + ۶۱ + ۶۲۴ - (۱۳۷۶)

مرثیہ

شاعر شہیر وطن آقائی محمد ابراہیم خاں خلیل

الْآيَاتُ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

جناب فضلِ عمرِ نخبہ مجتہدیان

کہ قطبِ دُورِ زمانِ بود و مرشدِ کابل

مرید و معتقدِ مخلصش ز حدِ افسزون

بعلم و فضل و دلالتش جہانیاں قایل

نشد ز خدمتِ ارشادِ خلق و طاعتِ حق

بِعمرِ خویش بہفتاد و سہ سلنہ غافل

بدین و قوم و وطن داشت سخت غمخواری

برای خدمتِ اسلام بود بس مائل

اساسِ مدرسہ علمِ دین بغزنیہ گذاشت

کزاں برآوردہ بسیار عالم و فاضل

بنامی خیردگر ہم ازو بسے مانده!

کہ روشن است چو خورشید نزد ہر عاقل

شد از کمال شجاعت بجنگ استقلال

خطاب نورمشائخ بحضرتش حاصل

بموقع خطرات وطن ز عقل سلیم!

نمودہ رفع مہمات و حل ہر مشکل

جواد و صاحب رعب و وقار و عزم و ثبات

نجستہ محض و فرخندہ خوی و روشن دل

در یغ و درد کہ آن عارف مدبر ملک

ہزار حیف کہ آن فیض بخش ہر سائل

چنانکہ نور مہم و مہر زیر ابر شود

کنون ز خاک کشیدہ برومی خود حائل

بحق صاحب لولاک و آل اصحابش

کنند مراجع خود حق بحال دی شامل

خلیل روزمہ و سال رحلت انشا کرد

بہ بیست و پنج محرم شد و بحق و صل

قِطْعَةٌ تَارِيخِ وَفَاتِ مَنْظُومَةٍ

فاضل محترم فضل احمد صاحب مجددی

تاریخ وفات

حضرت حجۃ اللہ الشاہ مولانا نور المشاہخ رحمۃ اللہ علیہ

آہ واویلا و افغانا زین سپہر کینہ و

کو بخاک افگند آخر را و مرد نامور

حضرت نور المشاہخ فضل عمر آنکہ بود

سالکان مسلکِ راہ یقین را راہ بر

بُد قوام اوز قیوم جہاں یعنی صفی !

خلف صدق از مجدد زادۃ نسل عمر

از فیوضات کمالش بہرہ ور شد خاص عام

وز تجلیات نورش شد منور بحر و بر

چوں ندائی ارجعی بشنید از ربِّ الرَّحِیمِ

مرضِ روحش جانبِ عرشِ بریں بکشود بر

(۲۲)

در جوارِ رحمتِ حق شد و را آرامگاه

در عز او ماتمش بگریسته جن و بشر

در بهشت و سدره اندر حور و ملک شادی کنان

وز غریب و خاکیاں گوشِ فلک گردید کر

سال تاریخ وصالش را چو جستم از ملک

پرفکنده گفت بوده پیر و خیر البشر

53315

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

از اثر فاضل محترم مولوی عبدالقیوم صاحب قندھاری

محمد اللہ و فضلے علی رسول اللہ الکریم

اقابعد وجود پر نور حضرت نور المشائخ صاحب نور اللہ مرقدہ

کہا نور قلوب الذاکرین بذکر اللہ

در وقت حیات خود رحمتی بود از رحمت ہائے الہی مویستی بود از
عطایا و مواہب بزرگ ربانی بیک توجہ شریف آن عارف جلیل القدر
سبحانی طالب صادق مستعد بہ فنائی قلبی بلکہ فنائی نفسی مشرف می گردید
و در لطائف خمسہ عالم امر کہ عبارت اند از قلب و روح و ستر و خفی و
اخفی ذکر الہی جاری می شد و باثر آن توجہ عالیہ طالب صادق بہ کشوف
الہامات و النوار و استغراق و تجلیات مشرف می گردید حتی کہ از اثر
توجہ مبارک طالب رشید بہ تجلی برقی کہ فوق ولایات سہ گانہ است
سرور و نائل می شد و بتوجہ ثانی آن ذات پر انوار و سر حلقہ ابرار طالب
صادق بمقام گستن و پیوستن میسر و مشرف می گردید یعنی گستن

باطن از عالم و ماسوی اللہ و پیوستن بحق جل و علی شانہ بلا کیف مقام
گستن و پیوستن بس مقام عالی است بنی صحبت و توجہ شریف
شیخ کامل و مکمل وصول بآن محال عادی است ۵

بے عنایات حق و خاصان حق

گر ملک باشد سیاہستش ورق

حضور پُر انوار مصداق آیت ہائے قرآنی و احادیث نبوی صلی

اللہ علیہ وسلم بود کہ ذیلاً طور استشہا و ذکر می یابد۔

(۱)

الآرَاتِ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا۔

(۲)

وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

(۳)

فَمَا رَحِمَتِ مِنْ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ

عَلَىٰ حَبِّهِمْ مَسْكِينًا وَيَتِيمًا وَاسِيرًا

افضل الاعمال الحُبُّ في الله والبغض في الله
 محبت برائے خدا عزوجل و بغض برائے او در وجود شریف
 ایشان قدس سره بود که فرموده اند کسانیکه با ما الله و فی الله جمع می شوند
 ما را هم باید که ایشان را به ناز و اریم علیهما وعلینا الرحمة والغفران
 قالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ هُمْ
 الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا فَسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي سُنَّتِي
 حضرت نورالمشائخ صاحب نورالله مرقدہ کما نور قلوب الذاکرین
 بن کرالله و شرح صدور العارفين بمعرفة الله - شب و روز و احیائی
 سنت و رفع و امانت بدعت و ترویج و اشاعت علوم و معارف
 ساعی بودند۔

محیط علم و ادب آفتاب عز و علاستوده نور مشائخ

جناب فضل عمر

چوں حضرت نور المشائخ صاحب قدس سره خلف صدق و حاصل
نسبت شریفه حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی قدسنا الله بستره الساعی
و وارث و نائب ام رسول الله صلی الله علیه وسلم بود لزاموت و جنازه
شان کیفیت و نمونه وفات و جنازه آنحضرت صلی الله علیه وسلم را در
نظریک اجتماع بزرگ اسلامی جلوه میداد و تفصیل آن گرجوشی مسلمین و
آن فضائی جذبات اسلامی که در روز وفات شان قدس سره قائم بود
در تحریر و تقریر نمی گنجد به مشاهده و حضور تعلق داشت ان الله و اننا
الذیر راجعون اللهم اجرنا من مصیبتنا و اخلق لنا خیراً منها

افین - ماه جهان نشسته عالم سیاه گشته

تلخ است زندگانی نور المشائخ ما

این قسم گوهر عزیز الوجود و نعمت گراں بها و این گونه شخصیت بزرگ

اسلامی که به علوم ظاهر عالم و در علوم باطنی کامل باشد و عالم را بنور هدایت

نور گردانند بعد از قرون متطاوولہ بنظہور می آید مراد ازین حدیث العلماء و رثۃ
 انبیاء اشخاصی هستند کہ از علوم ظاہری و باطنی بہرہ کامل داشتہ باشند
 لم ظاہر بے باطن نا تمام و باطن بے ظاہر نا فرجام کہما قال افا مننا ایام
 ثانی مجرد الف ثانی علیہ الرحمۃ والغفران کسانیکہ در وقت حیات جسمانی بہ
 صحبت ایشان با محبت خالصانہ مشرف شدہ و اخذ طریقہ مبارک نمودہ
 اند و مقام فنا و بقا کہ قدم اول در ولایت متعارف دانستہ می شود و اصل
 گردیدند بشری ہم، لازم است کہ بر شغل باطنی خود ہمدار و مت نمایند و ہر
 قدر زیادہ بتوانند باید جہت تقرب و تشرف بزار پر انوار آن آفتاب معرفت
 قدس سرہ خود را مشرف گردانند و از فیوضات و برکات شان قدس سرہ
 استفادہ نمایند و بر نقش قدم آن رہبر بزرگ روحانی اتباع سنت سینہ را
 محکم بگیرند کار این است و غیر این ہمہ بیچ - مزار پر انوار حضرت نور المشائخ
 قدس سرہ در کابل و موضع شریف قلعہ جواد واقع است - آثار و فیوضات
 سرہند شریف امروز در قلعہ جواد کہ خانقاہ عالیہ مجددیہ است بوجہ تم محسوس
 می باشد اگر این سر زمین پاک خانقاہ را کہ مرقد منور آن صاحب ولایت خاصہ
 محمدی صلے اللہ علیہ وسلم را در آغوش گرفتہ سرہند ثانی نام نہیم خیلی مناسب

خواهد بود این سرزمین پاک در حقیقت یک منظر رحمت الهی جل سلطانہ بود
طالبین را حق باید از هر گوشه و کنار برای تقرب و تشرف باین فرار پُرانوا
آندہ از فیوضات روحانیت عالیہ آل رہبر معنوی اسلام مستفید گردن
و کسانیکہ در وقت حیات حضرت نورالمشائخ صاحب قدس سرہ
بہ صحبت ہدایت اثرشان مشرف نشدہ اند بزیرات پیرانوارشان اگر خوا
را با محبت صادقانہ و وضع عقیدتمندانہ مشرف گردانند منمثرات و نتائج
عالی خواهد بود ۵

دادیم تراز گنج مقصود نشان ؛ گر مانر سیدیم تو شاید برسی

نسبت شریفیہ ایشان در خاندان عالیہ شان حالاً ہم موجود است

الحمد لله شراً الحمد لله على ذلك وعلى جميع نعمائهم

وَابْقِ اللّٰهَ هٰذِكِ النَّسْبَةَ الشَّرِيفَةَ فِيْ اَوْلَادِكِ اِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

اللّٰهُمَّ اَنْشُرْ هٰذِكِ النَّسْبَةَ الشَّرِيفَةَ فِيْ اَوْلَادِنَا وَجَمِيعِ

المُسْلِمِيْنَ اِلَى يَوْمِ الدِّيْنِ بِحَرَمَتِ بَنِي لَعْرَبِي الْقُرَيْشِيِّ عَلِيْهِمْ

عَلَى اٰلِهِمْ وَاصْحَابِهِمْ مِنَ الصَّلٰوةِ اَفْضَلُهَا وَمِنَ التَّسْلِيْمَاتِ

اَكْمَلُهَا اِلَى يَوْمِ الدِّيْنِ اٰمِيْنَ

یانیہ حضرت مولینا نور المشائخ قدس سرہ العزیز در شروع
 ہاد واستقلال افغانستان در مزار قدوۃ الربانی حضرت
 روحانی قدس سرہ بحضور جم غفیر مجاہدین ولایت جنوبی پکیتا
 (۱۱ شعبان المعظم ۱۳۳۷ھ)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله
 قد جاءت رسل ربنا بالحق وارسل رسوله بالهدى و
 بين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره الكافرون و
 شهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ونشهد ان
 محمداً عبده ورسوله صلى الله تعالى عليه وعلى اله واصحابه
 وسلم تسليماً كثيراً كثيراً - قال الله تبارك وتعالى ولن يجعل
 الله الكافرين على المؤمنين سبيلاً

برادران حقیقی و دینی حضرت خالق کون و مکان بندگان خاص
 خود را کہ مسلمانان اند امر اکید بجهاد می فرماید و نیز امر غلظت را اور مقابل

کفار و منافقین بہ مسلمانان ارشاد می فرماید و ہم ولایت عامہ و خاصہ
 کفار را بہ تمام معنی از مسلمین سلب نموده مسلمانان را حر و صاحب اختیار
 التامہ معرفی می نمایند۔ فقیر بشما برادران و خواهران دینی و وطنی و ملی خود
 بواسطہ کلمہ طیبہ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ کہ یک
 وجود باشیم بفریاد بلند اعلان می کنم کہ پادشاہ افغانستان علی حضرت
 سیف الملک والذین امان اللہ خاں عزم مصمم فرمودہ تابعون اللہ تعالیٰ
 و صدقہ حبیبہ علیہ الصلوٰۃ والسلام آزادی التامہ افغانستان را بہ
 فداکاری کہ باشد ہم کاری ملت مسلمان و غیر افغانستان از انگلیس
 استعمار جو بدست آرد۔ اگرچہ مملکت ما نسلاً بعد نسل با ہمہ معانی مستقل
 آزاد بوده و ہست و در آئندہ نیز آزاد خواهد بود

اما بعد از خارج شدن انگلیس کہ در محاربتہ میوند واقع شد بہ
 سائیس گوناگون فرنگیان مکار بعضی شرائط را بر امر سابق تحمیل کردہ بودند
 کہ منافی آزادی تامہ داخلی و خارجی افغانستان بود گرچہ بار بار در این
 بارہ ملت افغانستان می خواست کہ این رقیبت خیالی را از صفحہ تاریخ
 محو نمایند ولی باز ہم اولیاء امور ماضی تحت مکاتیب و وعدہ ہائے کاذبہ

فرنگیاں آندہ ہمہ را گول می زدند، امروز چنانکہ گفتم پادشاہ افغانستان
 و ملت غیرت و مسلمانی افغان و عسکر غیور ما بلکہ تمام طبقات ملت اعم از زن و مرد
 کمر ہمت را بستہ کہ تا آخرین ریختاندن قطرہ خون خود ہا شاہد رہنما را استقلال
 را بدست آرند۔

فقیر کہ داعی اسلام و افغانستان می باشم بشمایان عرض می کنم کہ
 البتہ دول اسلامی مغلوب و معدوم می گردند اما غیر مستقل و نیم مستقل و
 زیر حمایت کہ از روی جبل المتین شرع لا یتزلزل ہست تحت حمایت نمی گردند
 چون اساسات شرع محمدی علیہ الصلوٰۃ والسلام تحت الحامیہ بودن مسلمانان
 و حکومت اسلامی را بغیر اہل دین بطور قطع منع دانستہ و آن را منافی
 حریت اسلامی شمرده۔ لہذا مسلمانان افغانستان و حکومت موجودہ و سلطنت
 ما بیچ قسم رقیبت کہ دلو بہر نامی کہ باشد دیناً و ایماناً قبول نہ کردہ و نخواہد کرد
 مملکت افغانستان از وقتیکہ احمد شاہ ابدالی بنیاد سلطنت آن را
 تحت اساس متین قرآنی گذاشتہ تا باین زمان سعدا قرآن امانیہ خود را
 مملکت مسلمان دانستہ و شناختہ بنا بریں اسلام رقیبت ضد حریت
 یعنی استقلال است از این حیث فقیر بشما می گویم حقاً بالشرع از

ابتدائے تاسیس افغانستان حر و مستقل بودہ لہذا قبول استقلال خود را بخون
 جوانان و پیران و زناں و طفلان بیرون امتیاز نسلی و قومیت بر فرنگیان
 ظالم قبول خواہد نمود ما این قبائے ہای کہ بمقراض حرص و ظلم بر ما بیچارگان مشرق
 زمین بخیال پوچ خود در لندن و سائر بلدان نصرانیت بریدہ و ساختہ اند
 گاہے بردوش نہ انداختہ و خواہیم انداخت۔

اے برادران اسلامی و افغانی امروز ما و شما از قرآن مجید حمایت می کنیم
 و از سنت حضرت محمد مصطفیٰ صلے اللہ علیہ وسلم دفاع می نمایم و از خاک پاک
 خود افغانستان بسرو مال خود تسلط بیگانہ را رفع و قمع می کنیم۔ امروز بازمیلت
 افغان نعرہ کہ بر مرہٹہ بلند نمودہ بود دوبارہ بلند می نماید و تکبیر کہ ہشتاد سال
 قبل کہ بنیان انگلیس را در کابل متزلزل ساختہ بود دوبارہ بگوشش می
 رسانند و فتح می یوندند را بیاد انگلیس کہ ملت مسلمان افغانستان نمودہ بود می دهند
 ما می خواہیم کہ قبائے حریت و آزادی را کہ اسلام برائے آبروئے حیات
 با شرف مسلمانان اعطا نمودہ در برکنیم۔ ما امروز دوبارہ افتخارات محمود غزنوی
 میر و لیس ہوتکی و ابدالی را بفضل اللہ حاصل می کنیم و قدسیان ما را رحمت
 می فرستند۔ ارواح طیّبہ انبیائے عظام و روان اولیائے کرام ما را صلوة

و رحمت عظامی فرمایند امروز۔ روزیست کہ افغانستان دوبارہ خود را
 بہ تمام معنی خادم و مبلغ قرآن فی داند و بہ تمام معنی خود را متشبث با سوۃ
 حسنہ اصحاب کرام علیہم الرضوان می داند۔

سُبْحَانَ اللَّهِ حِجَّةَ افْتِحَارٍ بَزرگ است۔ اگر شہید شدیم جنت الفردوس
 جائے ما است و اگر زندہ و مجاہد ماندیم باعث سعادت مندی دارین ما۔
 چنان سعادت کہ قدسیاں را بر آں غبطہ می آید۔

اے ملت مسلمان افغان امروز ملت و عسکر و پیر و جوان و شیخ
 و عالم و خان و دیہقان ہمہ متفق الکلمہ ہستیم و می گوئیم کہ استقلال خود را
 بقدر کردن نفس و مال و اولاد و عیال و احفاد بدست می آریم۔

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

فقیر شمارا بر رضائے خداوند دعوت می نمایم و شمارا بہ بشارت

”وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ“ طلب می کنم یقین نمایید کہ رحمت

خداوند با شما است و فضل حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

شامل حال تان است۔ امروز تکبیرات شما انگلیس ہا را در لندن

بلرزہ آورده امروز تمام عالم اسلام بہ آواز ما و شما لبیک می گویند۔

امروز مردگان شمایان افتخار می کنند و بفرزند می تان می بالند و تفاخر می کنند۔ امروز روزے است که زن بدون ایتندان شوهر داخل معرکہ جہاد می گردد امروز روزیست که خواب شماعین عبادت است فقیر التجا می کنم کہ امروز تمام اقوام افغانستان نعره جہاد استقلال و امر واجب الاذغان امیر امان اللہ خان غازی را لبیک گویند۔ اقوام سلیمان خیل۔ بہ تعداد شش ہزار جوان شان داخل میدان جنگ شدہ اند۔ امروز در صفہائے شما کہ مجاہدہ ہارامی بینیم غزوة مقدرہ بدر و یرموک بنظم جلوہ می کشد۔ امروز روزیست کہ ملت نجیب مسلمان افغانستان در دنیا بشریت بحیثیت یک انسان حر و آزاد اثبات وجود می نماید۔ انشاء اللہ فتح از ماست و مغلوبیت از جانب مقابل ما کہ فرنگیان اند۔ حامی ما خدا است و ناصر ما خدا است و حافظ ما خدا است۔ پس ما را چہ باک خواهد بود نہایت ما الحمد للہ صحیح است۔ اعلام کلمۃ اللہ العلیا آرزوئے ماست و آزادی وطن عزیز مقصد اصلی ما۔ برادران احمد زئی و طوطا خیل و منگل و حاجی و مہ موزی و خروٹ ہمہ با ما شما متفق اند۔

چنانچہ باسردار سپہ سالار غازی محمد نادر خاں کہ آمر تمام
 قوای عسکری و ملی جبهات جنوبی اندویرا در بزرگوارم حضرت صاحب
 گلان جناب شاہ آغا صاحب غازی مشغول جہاد میگرددند و حضرت
 ای جل شانہ با آنها و ما و شما و دیگر مجاہدین افغانستان کہ در دیگر
 جبهات افغانستان شامل جہاد استقلال اند نصرت بخشد خدا یا کریمیا
 رحیم بطفیل حضرت محمد مصطفیٰ علیہ الصلوٰت العلی مایاں را توفیق
 استقامت عطا فرما و اتفاق مارا دوام عنایت نما۔ و فتح نصیب
 مایاں گردان و از شر دشمنان اسلام و کید آناں مایاں را نگہدار۔

ربنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به ط و اعف عنا

و اغفر لنا و ارحمنا انت مولانا

فانصرنا على القوم الكافرين ط

امین

بیانیه حضرت مولانا نورالمشایخ قدس سره العزیز

در مجلس لویہ جرگہ ۱۶ عقرب ۱۳۲۰ بجواب

پروٹسٹ حکومت برطانیہ و روسیہ

اشتراکیہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مُحَمَّدٌ وَفَصَلِّ عَلٰی رَسُوْلِہِ الْکَرِیْمِ

مانماندہ گان ملت افغانستان به موجب اختیارات که از مؤکلین
به ماداده شده است و برائے لویہ جرگہ به کابل آمده ایم۔ بعد
از انیکه بیانات عالی قدر جلالت مآب وزیر امور خارجه را راجع به
گزارشات عالم و جریانات سیاسی افغانستان تا امروز استماع
و در آل غور و وقت نمودیم بیان می داریم که خط مستی که حکومت
اعلی حضرت المتوکل علی اللہ تا کنون تعقیب نموده اند مطابق آرزوئے
ما بوده و کاملاً درست است۔

لذا ما نمایندگان لویه جرگہ سیاست بیطرفی کاملی را کہ تا حال
 ہمہ اشد شدہ در آئندہ ہم بطور قطعی و حکم باید حفظ شود تصدیق
 می نمایم۔

افغانستان می خواهد در ساحہ صلح با دول معاہدہ و مخصوصاً
 ہمسایگان خود زندگی نمی کند۔

اما ما نمایندگان بہ موجب اختیاراتی کہ از موکلین خود داریم
 این امر را بصورت قطع و حتم بیان می داریم کہ ملت افغانستان
 حاضر نیست بیچ خواہش و یا مطالبہ را کہ مستقیم و یا غیر مستقیم متضاد
 شرف و عنعنات و استقلال تام ما باشد از ہر طرفی کہ باشد مورد بحث
 یا قبول قرار دہیم یعنی بہ بیچ حکومت خارجی بہ بیچ صورت و بہانہ اجازہ
 و موقع نخواہد دادہ شد کہ تمام یا حصہ از مملکت افغانستان را اشغال
 نماید و یا کرام امتیازی در دور آل جنگ عمومی از ما خواہش نماید
 قطعاً لازم نمی دانیم کہ حکومت ما بایکے از دول خارجیہ داخل معاہدہ
 جدیدی شود کہ سیاست بیطرفی مملکت ما را اخلال نماید و ہم چنین
 بہ بیچ حکومت بہ بیچ صورت و بہانہ موقع و اجازہ دادہ نمی شود

و نخواهد شد که به کوچک ترین حقوقی که در معاہدات افغانستان
 و در حقوق بین المللی برائے یک مملکت مستقل که افغانستان ہم یکی
 از آں است و معین شدہ است تصرفات و مداخلہ نماید۔ علاوہ بر آن
 افغانستان حق داشته و حق دارد و حق خود را محفوظ خواهد داشت کہ
 باہر مملکت می خواهد روابط سیاسی خود را قائم دارد مانند دیگران
 ملت افغانستان به موجب اختیارات کہ از موکلین خود داریم به خط
 مشتی فوق فیصلہ قطعی و حتمی می نمایم۔ ملت افغانستان بیچ وقت
 زیر بار کستی از حکومت ہلے خارجہ نرفته و نخواہد رفت۔ ہمیشہ زندگی
 آزاد نموده و در آئندہ ہم آزاد و مستقل زندگانی خواهد کرد۔ ملت
 افغانستان بعون اللہ تعالیٰ متحداً حاضر ہستند کہ حقوق خود را با تمام
 قوائے مادی و معنوی تا آخرین قطرہ خون خود محافظت خواهد نمود و با شرف
 زیست و حیات خواهد کرد۔

ومن اللہ توفیق

بیانہ حضرت نورالمشائخ صاحب ^{قدس سرہ} ^{العزیز}

در سال ۱۹۳۶ء در یونیورسٹی اسلامیہ

(احمد آباد)

نَحْمَدُكَ وَنُصَلِّيْ عَلَى رَسُوْلِكَ الْكَرِيْمِ الَّذِي

مَرَحَمَتِ الْعَالَمِيْنَ عَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ اَجْمَعِيْنَ

خیلی جائے مسرت و خوش بختی است کہ بزرگ ترین مرکز علمی

گجرات (دہند) را از نزدیک مشاہدہ کردم این ادبکہ علمی از سالیان

در از برائے تنویر و حریت ذہنی مسلمانان این نیم قارہ خدی متی بہ سزائی

انجام دادہ بسا اشخاص ناجیے این مملکت را در آغوش مشفقانہ خود

بہترین اسلوب علمی پرورش فرمودہ۔ چوں اساس این اکاڈمی

بر پایہ تمدن اسلامی استوار است می خواہم شمرہ از تمدن اسلامی

را چنانچہ قرآن پاک شرح می دہد بگوشش فرزندان معنوی این

ادب کردہ برسانم میراث معنوی حضرت خاتمت صلی اللہ علیہ وسلم

قرآن پاک بوده که دین مبین اسلام از آن کتاب مقدس و جامع
نشست کرده این مذهب پاک و رقرورن ماضیه بر جہاں سایہ
افکنده و خط التیر تمدن را تعیین کرده است سپس از این
نیز بر دنیا نفوذ داشته و در تمدن آن تاثیرے بارز می کند
تا خداوند جلّت عظمتہ نور خود را بر جہاں تمام نماید نفوذ اسلام
در گذشته و آئندہ کہ پر تو افکنده۔ بدیں جہت است کہ او دین
حق را پیدا آورد و اساس تمدن را استوار ساخت کہ تنها وسیلہ
خوش بخت ساختن جہان و جہانیاں است۔ دین و تمدن کہ آن
حضرتؐ بہ وحی الہی پیدا آورد باہم وابستہ است و فاصلہ میان
شان نیست اگرچہ تمدن و تہذیب اسلامی مانند تمدن ارد پاکہ
در عصر حاضر بر اساس علم مادیت استوار شدہ نبود و تمدن
اسلام بر تفکر مستقل و منطق ماورای طبیعت تکیہ دار و با وجود
این ربط محکم بین مقررات اسلامی و اساس تمدن اسلام برقرار
است۔ زیرا اسلام افکار و احساسات را۔ با قواعد علم و عقل
ارتباط می دهد و مسلمانان حاضر اگر می خواہند ایمان شان محکم و

استوار شود باید این ربط را بشناسند و از چگونگی آن آگاہ شوند۔ زیرا تمدن اسلامی ازین لحاظ از تمدن مغرب کہ اکنون بر جہانیاں حکم فرماست امتیاز تامہ دارد زندگانی و مظاہر آن را با وضع دیگر شرح می دهد اختلافات کہ میان تمدن اسلام و تمدن غرب وجود دارد۔ اختلاف اساسی است۔ این قدر گفته می توانم کہ اساس تمدن غرب بر اساس اقتصادی استوار است بہ عقیدہ من تمدن کہ بر اساس اقتصادی قائم گردیدہ باشد و قوانین اخلاقی را بہ اصول اقتصادی و مادی تفسیر می کند و برائے عقیدہ زندگانی عمومی اہمیت را قائل نیست۔ این تمدن نمی تواند راہ سعادت را کہ مطلوب جہانیاں است ہموار سازد بلکہ مایہ رنج و محنت جامعہ انسانی می شود۔ چنانچہ نمونہ ہائے آنہا را در زندگانی ہائے امروزہ اروپائے می بینیم حتی بعض مسلمان ہائے ناعاقبت اندیش ہم برخی بر پیروی از تمدن غربیان و بعضی از پشتبانے از اساس اقتصادی کمیونیٹزم بدیں مرض صعب العلاج گرفتار اند و تا ہنگام کہ نفوذ آن برقرار است۔ جلوگیری از حرب و استقرار کامل صلح عمومی عالم بی ثمر است چنانچہ می بینم و

مشاہدہ ما است کہ روح اخوت اسلامی از بین رفتہ و نیروی اخلاقی مسلمانان بہ نیروی حیوانی مبدل می شود۔ زیر اتمدن مادی و اقتصادی بر اساس منفعت استوار است۔ فضائل عادی انسان و مبادی اخلاقی این مخلوق با کرامت مانند بخشش و محبت و برادری رفتہ رفتہ نابود می گردد۔ حوادث کہ در دنیای کنونی ظہور می رسد مصداق این مقولہ حجت الاسلام (حضرت امام غزالیؒ) است کہ فرمودہ در رقابت و مبارزہ اولیں نتیجہ نظام اقتصادی است) و بہ ہمیں جہتہ یکے از مظاہر تمدن غربیان و کمیونزم بشمار می رود۔ زیرا مبارزہ آنہا در راہ احراز مال طبعی است۔ چگونہ و چساں و چہ طور می تواند امنیت عامہ را کہ دارای ارتقای حیات اجتماعی و فردی باشد بر اے انسان بیچارہ آمادہ ساخت غربیوں خیال دارند کہ استقرار صلح در عالم فکری است۔ باطل و خیالی است لاطائل از تصور گاہے بخود صورت تصدیق را گرفتہ نمی تواند ازیں جا است کہ اساس تمدن اسلامی بہ اساس ہر دو تمدن فوق متناقض است۔ زیرا تمدن اسلام بہ اساس معنویت

استوار گردیده ابن آدم را دعوت می کند که رابطه خود را با وجود
ادراک کند و مقام خود را در مرکز هستی به شناسد۔ وقتی این
ادراک بحدی اذعان رسید انسان به تهذیب روح و تطهیر قلب
بیشتر متوجه می شود و روح و عقل خود را با مبادی اخلاق مانند
برادری، پرهیزگاری، بزرگواری، محبت و قناعت استوار می سازد
و زندگانی اقتصادی خود را مطابق آن مرتب می نماید۔ این ترتیب
و تنظیم و نسق و پیش رفت از کیفیات معنوی بطرف مسائل
اقتصادی اساس تمدن اسلام است "فافتراقاً" بدون شک
این تمدن عالی سزاوار مقام انسان و مایه سعادت جهانیان است
و امنیت عالم وابسته به پیش برد دین مقدس محمدی است۔
زیرا اساس دین الهی ثابت می کند که مسلمانان در حضور عدالت
خداوندی برابر اند و هیچ کس جز بوسیله تقوی بر دیگرے امتیاز
نداشته و ندارد چنانچه کتاب مقدس آسمانی قرآن عظیم
از آن خبر دارد (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ) اطاعت امر
در معصیت از امر خداوندی دین اسلام آن را جائز نمی پندارد

رئیس المحدثین حضرت ابو اسماعیل بخاری خطبہ حضرت خلیفہ
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ابو بکر صدیقؓ را نقل فرمایند
در آن وقت آن خلیفہ بر حق مسلمین و آن مبلغ کتاب مبین و آن
محصل برگزیده ادب کدرہ حضرت سید المرسلین و خاتم النبیین ص
چنین فرمودہ تا وقتیکہ خدا و رسول ص اورا اطاعت فرمایند مرا
اطاعت کنید و اگر خدا و رسول ص اورا معصیت کردم اطاعت
من بر شما واجب نیست۔ قوی شما بہ نزد من ضعیف است و ضعیف
شما بہ نزد من توانا است (بے آنچہ خوبان ہمہ دارند تو تنہا
داری) مسلمین سلف بوسیله آزادی فکری و استقلال معنوی
کہ در آن زمان وجود داشت خود را از ارتجاع حفظ کردند و نگذاشتن
کہ مستبدین و غاصبین از حریت بشری و آزادی را کہ قرآن عظیم
برائے یک نفر مسلم و مسلمہ عطا نمود از آن بکاہند۔ مسلمانان
حقیقی آن زمان نیروی خود را از دست ندادہ بہر وسیلہ کہ بود
در پیش رفت تبلیغ قرآن و تائین عدالت اجتماعی و فردی براساس
تمدن اسلامی کوشیدند۔ چنانچہ در مدت چند صد سال اکثر ممالک

شرق وسطی و افریقہ و بعضی حصص غرب را بہ آواز کلمہ طیبہ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ روشن گرد آیند و عدالت
 اجتماعی و حریت فردی بوجود آورد و بدنیہا ثابت گردانید کہ
 پیروی از دین الہی یگانہ وسیلہ است برائے حفظ کرامت انسانی
 و ہمہ دانستند کہ وجود رحمت اللعالمین یگانہ رحمتی است کہ سعادت
 عموم بشر بدون کدام تفرقہ نژادی موقوف بہ متابعت اوست۔ ہماں
 بود کہ تمدن اسلامی در دنیا کے آدمیت یک جہاں امنیت را بوجود
 آورد و بشر را بطرف سعادت کسب حسنت رہنمائی فرمود۔
 ناگفتہ نماند کہ سلف ما کہ فرزندان حقیقی اسلام بودند سجایای
 داشتند کہ باعث افتخار از خود و بیگانگان بود۔ آنها ایمان
 راسخ و عقیدہ خلل ناپذیر بر قرآن و ذات مقدس حضرت
 محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم داشتند۔ چنانچہ در مقابل
 او امر الہی و پیروی از تمدن محمدی هیچکدام از مسائل مادی مانع
 پیش رفت ہائے آنها نمی شد۔ آنها از حُب جاہ و حفظ شخصیات
 فاسدہ بہ تمام معنی بری بودند۔ امروز کہ ہزار و چند سال

از زمان نہضت اسلام سپری گردیده آواز کلمہ توحید و شعاع
 تمدن معنوی اسلام در ہر گوشہ و کنار عالم معلوم می شود و در
 مقابل نظر جلوہ می کند۔ من گفتہ می توانم بیچ کتابی بہ اندازہ
 قرآن پاک انسان را بہ نیکی و فضیلت ترغیب نہ کردہ است
 و بیچ قانون علمی بہ اندازہ قرآن عظیم روح انسانی را در مرہل
 کمال بالانہ بردہ و بیچ اساس بہ اندازہ اساس متین قرآنی از
 پارہ نیکی و برادری و رحمت و محبت و اتفاق و صدقہ و احساس و وفا
 و امانت و عدالت و تواضع و سیاست و تدبیر و امر بہ معروف
 و نہی از منکر مانند آن واضع و اقناع کنندہ و معجزہ آسمان
 نراندہ۔ و بیچ و ستوری مانند کلام الہی از ناتوانی و خود پرستی و
 دگتاتوری و اصراف و افتراہ و ظلم و خیانت چنین روشن و اعجاز
 آمیز منع نہ کردہ۔ بلہ ام الکتاب چنین باید و آں را چون ذات
 مقدس حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبلغی شاید من
 افسوس می کنم کہ مسلمین امروزہ با یک جہاں شہوت پرستی و
 با یک عالم عیاشی زندگانی مادی خود را می خواہند و تقایہ نمایند

و آں امانت الہی را کہ بہ نگہداشت آں مامور بودند بعضی عقیدتاً و اکثری عملاً خواہ در حیات فردی باشد و خواہ در زندگی گانی اجتماعی از دست بدہند جائے بیستے حسرت و ندامت است بداہتاً می دانیم تا مسلمین خود را از تاریکھائے حیات تمدن مادیت نجات نہ دہند و از تحت این ابرھائے سیاہ کہ مانع از دیدن آفتاب ہدایت اسلام گردیدہ خلاصی نیابند نمی توانند از حریت شخصی و حریت اجتماعی و حریت سیاسی و حریت اخلاقی بہرہ بردست آرند۔ خدا کند این جامعہ اسلامی کہ برائے پیش رفت اساس تمدن معنوی بوجود آمدہ تربیت یافتگان این دانشکدہ را بہ قسمی تربیہ نمایند کہ بتوانند تائین عدالت اجتماعی را بر اساس تمدن اسلامی برائے برادران و خواہران اسلامی خود در دنیا ئے امروزی بمعرض وجود و ظہور آرند۔ البتہ فرض نخستین آنهاست کہ خود را بہ تمام معنی یک ممثل کامل از تمدن معنوی ساختہ در جہانے کہ برائے پیش رفت این تمدن عالی آمادہ است مصدر خدمت نیکی بہ مثل سلف صالحین خود گردند۔ امید است جوانان امروز

کہ پیران فردا اندیک مجسمہ اخلاق و یک نمونہ تمدن اسلامی
 ویک پیکر پاکیزہ انسانیت گردیدہ امنیت اخلاق رادر جامعہ
 اسلامی قائم نمایندہ۔

درخاتمہ از بارگاہِ الہی تمتا می کنم تا مسلمین ہدایت
 کاملہ عنایت فرماید۔

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ

خطابہ حضرت نور المشائخ صاحب زہد و جہلم

وفات حضرت شمس المشائخ صاحب ^{علیہ} اللہ رحمتہ

(در دھوراجی کاٹھیاوار)

۳ ذوالحجۃ الحرام ۱۳۴۳ ق

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى

آله واصحابه اجمعين ط قال الله تبارك تعافى كتاب لمجيد

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ

رَبَّنَا افْرغ علينا صبراً وتوفنا مسلين

حضرات گرامی و فرزند ان حسی حضرات مجددی!

دریں حدیقہ نہ سرو ماند و نہ آب رواں

در یخ و در دگر پا کاں در آستان رفتند

وفات حسرت آیات حضرت قدوة السالکین عمدة الواصلین ولی اللہ الصمد

حضرت خواجہ فضل محمد صاحب قدر الباریخ شمس المشائخ نہ از آن مصیبت ہائے

است که زبان قلم یا قلم زبان بتواند به شرح آں پردازد حضرت شمس المشائخ
 که جانشین سجاده حضرت قطب الربانی مولینا شاه عبدالباقی قدس سره بودند
 وجود و جودشان آینه بود از آیات الهی جلّت عظمت در سلوک عالیه
 نقشبندیه مجددیه شان خاصی داشتند و هزاران مسلمانان را به معرفت
 الهی دلالت فرموده و صد ها قلوب را به نور معرفت و کیفیات جذبه سلوک
 آشنا فرموده بودند نور هدایت شان بر مخلصین مانند صبح صادق می تابان
 و انوار نسبت باطنی شان جهانی را منور ساخت - در علم ظاهر گفته
 می توانم که علامه وقت خود بودند و ملکه عالیشان و تفکر بزرگانها
 خیلی به پایه بلند بود سجایای اخلاقی آں عارف بر اسوه حسنه محمدی
 علی صاحبها الصلوٰة و السلام متکی بود - فصاحت و بلاغت شان در شعر و نظم
 گوی سبقت از همه گان ر بوده عقل سلیم و جودت طبیعت شان
 خیلی ها به پایه بلند استقرار داشت در جهاد استقلال افغانستان
 عزم متین آنها و تدبیر عالیشان به فتح کامل مجادین در حصه جنوبی منتهی
 گردید که به همه ملت مسلمان افغانستان معلوم و هویدا است - چنانچه
 لقب شمس المشائخ بان نشان المرعالی از طرف اعلیٰ حضرت امان الله غازی

فرمان پادشاهی

۱۲۲۶

۱۲ ص ۱۲۹۹

فصلیت پیمان حقایق آنگان المرعالی نشان حضرت شمس المشایخ صاحب و حضرت نور المشایخ صاحب مدینه
 نور چون جنابان تان را از راد سر ادا ن بزرگ محاربه استقلال افغانستان عزیز نمیدانند این سر بازی و جان نشانی که حضرات کرام شاد را
 مول استقلال فرموده اید حضور ما شایان را به اعطای نشان ای زیشان المرعالی و اسباب فوق اند که تقدیر و تجسس میبایستیم و هم اهلک و خالصه الغوی
 که از مالعه ای قدیم دولت بوده و مشتمل بر چهار رکنه مدجریب در فعل می باشد باغات انگوری آن که مربوط حکومت محلی کوهرک
 است بطور کیش و مکانات متطور فرمودیم چنانچه بفرمان جدا گانه بنام تقاربت مالیه امر فرمودیم تا اهلک و خالصه الغوی و باغات ابرا
 بجزات فضایل نمایان شایسته تسلیم نمایند خدوات قابل قدر شایان را در حصول استقلال افغانستان حضور ما دولت مسلمان تحویب
 هیچ گاه فراموش ننموده از خدای توانا شجاعت و بیای استقلال افغانستان در تحت لوا اسلام طلیم و برای حفرین شاکر ز مجاهدین بزرگ را از ناد
 وطن میبایستیم همنانی تان را برای بهت نجیب نشان از تا در تو ز ما در شایسته ای ارتقای معنوی و مادی وطن عزیز خود را ان
 طول نگذارید استقامت ما بیناییم.

فرمان امیران الشرفان غازی بنام حضرت شاه آغا شمس المشایخ و حضرت شیر آغا نور المشایخ
 صاحب تجیلاز خدمات برگزیده آنها که در حصول استقلال افغانستان فرموده اند

برائے شان اعطائے شد فقیر بہ آواز بلند و قلب مجروح و سینہ بریاں
 و چشم گریاں می گویم کہ حقیقتاً وفاتِ حضرت ولایت مرتبت شمس
 المشائخ صاحب قدس سرہ بردل ہائے دو دمان مجردی و مخلصین
 نقشبندی در افغانستان و ہندوستان اثرات ناگواری دارد کردہ
 و اشک و آہ را از دیدہ و دل جاری ساخت۔

حقیقتاً وفاتِ شان را امر عادی و سرسری نباید پنداشت
 ہر گاہ چنین شخصیت عرفانی از میان عالم اسلام می روند نہ تنہا
 داغ محفل می شود۔ بلکہ داغ دیدہ و دل ہمہ گردیدہ و قلوب
 مومنین و اخلاص کیشان را بہ فریاد می آورد و زمین و زمان را
 داغدار می سازد۔ وفاتِ ہجو بزرگوار نہ تنہا جہاں تکوین را دلیل
 کلفت است بلکہ جہاں النفس و آفاق و امر را نیز متاثر گردانیدہ
 گرچہ ترک حیات دنیوی برای این طور بزرگواران کمال راحت
 و وصال است۔ چنانچہ ذکر شدہ الموت جبرئیل وصل الحبیب
 الی الحبیب۔ وہم عارفی دیگری می فرماید۔

چہ آب است یارب دم تیغ او کہ چوں برہرم بگذر و پیل کند

اما وائی بر این غریب الوطن که از صحبت آن ولی ذوالمنن
 دور ماندم - بهر حال به مصداق نص قرآنی کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
 همه کس و همه چیز باید شربت مرگ را بچشند - بنا بر آن به حقیقت
 مقتضای بشریت در برابر مقدرات الهی جل شانہ سر تسلیم و تعظیم
 خم می کنم و به روح پاک آن بزرگوار عالی دعائے مغفرت اتحاف
 می نمایم و سعادت سرمدی را برائے حضرت مغفور مولانا شمس المشائخ
 قدس سره طالبم از غم شریکی حضرات مشائخ کرام و علمائے عظام
 و لیبران محترم و مخلصین صمیمی مبین خبلی اظهار شکران و امتنان می کنم
 ارحم الراحمین همه شمایاں را سعادت نصیب فرماید و ملت ہند را
 بہ آزادی کامل برساند و این مسافر را صبر عطا فرماید -

وما ذالك على الله بعزیزه

بیانیه حضرت مولانا نورالمشائخ قدس سره

در سال دوم تاسیس مدرسه نورالمدارس

در غزنی ۱۳۶۱ ق هـ -

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم مالك يوم الدين
اياك نعبد و اياك نستعين اهدنا الصراط المستقيم والصلوات
والسلام على خاتم النبيين وسيد المرسلين وعلى اله وصحبه

ناشر دين القويم ط

اين داعی اسلام و خادم علم خداوند علیم را بزبان قاصر شکر
گذارم که سال دوم تعلیمی مدرسه مبارکه نورالمدارس را آغاز می کنم
سامعین عزیز مقصد یگانه از بنای این دانشکده ترقی و تعالی علوم اسلامی
است. مسلمین که درین ادبکده دینی تعلیم می نمایند آشنا ساختن
آنهاست بروج قرآن و به حقائق اسلام البته در ترتیب نمودن

نصاب تعلیمی مدرسہ این مقصد عظمیٰ حتی المقدور مدنظر گرفته شدہ
 زیرا دنیائے بشریت ہر روز تحول گوناگون می نماید و در ہر شتہ
 حیاتی ترقیات و ایجادات بہ عمل می آید البتہ این پیش رفت و این
 ارتقار و این جہد در بلند بردن کیفیات حیاتیہ سزاوار مقام حضرت
 انسان است زیرا دنیا وقتی کہ از جنبہ معنوی و از ضروریات مادی
 بہرہ کافی بدست آورد امنیت عمومی بوجود می آید و وقتی کہ امنیت
 عامہ حاکمیت خود را گرفت رفاهیت در جہاں بشر بظہور آمد آن
 وقت ہرج و مرج و تصادم ہائے نژادی و عقیدتی خفت پیدا کردہ
 یک عالم صلح و یک دنیائی مودت عرض وجود می نماید البتہ حصول این
 گوہر گراں بہادر تمام شقوق حیاتیہ منوط بہ نشر علم و ارتقای مقام
 برگزیدہ علم است چون دین مبین اسلام ہدف اصلی آن بہ سہ اصل
 وابستہ است کہ عبارت از توجہ بہ توحید حق جل شانہ و ترقی و نشر علم
 و تثبیت صلح تمام در عالم ازین حیث پُر ظاہر است کہ رول ہم در ترقی
 بشر و امنیت عالم دین حنیف اسلامی بازی می کند و البتہ یگانہ
 حاجی و موید اصول سہ گانہ فوق قرآن عظیم الشان است چون چنین

است فرض نختیں برائے مسلمان خدمت نمودن در نشر علوم اسلامیہ۔
 است و تربیہ نمودن ابنائے مسلم است بر اساس کلتور و دستور
 دین اسلام لہذا در تاسیس این دارالعلوم عالیہ مطمح نظر ماہمیں
 مقصد اسنی است تا علماء اسلامی کہ از این مدرسہ فارغ می شوند
 در تمام شقوق حیاتیہ مثل تمدن اسلامی باشند۔ اگر ماہمیں آندوئے
 خود کامیاب شدیم البتہ وسیلہ بزرگ برائے نجات دارین بدست
 آورده خواهیم بود۔ ماہنوز بسیار قدم ہائے ابتدائے را برمی داریم
 اما چوں برداشتن قدم ہائے ما بطرف یک حیات بسیار محمود
 می باشد۔ البتہ مایہ افتخار است۔ سلف مسلمین از ہمیں کلتور
 اسلامی بہرہ داشتند کہ مقام رہنمائی را در عالم بشریت احراز کردند
 و دنیا شرق و غرب در رشتہ ہائے معنوی و مادی از آثار عملی و
 علمی آنہا بہرہ نیک حاصل کرد۔ چنانچہ ملین و غیر ملین بدآن
 اعتراف دارند۔

این داعی اسلام با کمال نیاز و عجز از بارگاہ ارحم الراحمین
 بحرمت و رحمت للعالمین۔ نیاز می کنم تا این دانشکدہ دینی

نور المدارس فاروقی را در مملکت محبوب ما افغانستان مرکز
 نشر کلتور و تمدن دین حنیف اسلامی بگرداند و محصلین این
 مدرسہ را ممثلین حقیقی قرآن در حیات فردی و اجتماعی برائے
 افغانستان عزیز بگرداند۔

باکریماں کارہا دشوار نیست

تابندہ باد قرآن و مترقی باد نور المدارس

نمونه از ارشادات عرفانی حضرت مولانا نورالمشائخ قدس سره العزیز

ارشاد اول

س: توحید وجود و آرای چه کیفیت است - ۶
 ج: توحید وجود یک حال و معرفت ابتدائی است و اکثری اقسام
 توحید در مرتبه علم الیقین ظاهری می شود یعنی سالک تا این وقت
 از مقام عین الیقین و حق الیقین حظی نیافته و مشهود ادراک تکوین
 بالاندرفته بلکه در میان ممکن و واجب فرق نمی تواند کرد این یک
 نوع توحید در عین الیقین هم ظاهری گردد - اما معرفت توحید
 شهودی آنست که شهود عارف بذات تعالی تعلق گرفته باشد
 و عالم از شهود او برآمده باشد - و این مرتبه عین الیقین است
 و حق الیقین از این دو مرتبه عالی تر است و حق الیقین آنست که
 عارف بعد از عین الیقین بنسبت انعکاس مراتب و جوهر کیفیات

واجب و ممکن را مشاهده کرده می تواند

س :- علم الیقین و عین الیقین نقیض یک دیگر اند چه علم الیقین مشهود ممکنات است و عین الیقین مشهود مراتب و خوب پس اجتماع این هر دو معرفت چگونه باشد ؟

ج :- سالک دارائے لطائف عشره است و در این مقام حق الیقین و علم الیقین و عین الیقین جمع می شوند - بے روح در عین الیقین است و نفس در علم الیقین لذا اجتماع از استحاله بر آمد - بے - شعر

بهارِ عالمِ حُسنش دل و جان تازه می دارد

برنگ اصحابِ صورت را به بوار با معنی را

تمت کلامه الشریف -

ارشاد دوم

س :- اسم و صفت اول تعالیٰ دارائے چند مرتبه است ؟

ج :- اول مرتبه ظلال است ، دوم مرتبه صفات و سوم مراتب

شیونات و چهارم مراتب اعتبارات و وصول بظلال تعلق

بولایت صُغرا دارد و وصول به صفات متعلق بولایت کُبری است
 که ولایت انبیاء عظام علیهم السلام است و وصول به شیونات
 ذاتیه مربوط بولایت ملار اعلیٰ است و وصول بمراتب ذات او
 تعالیٰ منوط بکمالات نبوت است و فرق در میان صفات و شیونات
 و اعتبارات آنست که صفات وجود خارجی زاید دارند و شیونات
 و اعتبارات آنست از ذات الہی منتزع است و وجود خارجی
 ندارند لذا مرتبہ شیون از مرتبہ صفات بلندتر است و اعتبارات
 نیز از حضرت ذات منتزع است و فرق میان شیونات و اعتبارات
 مربوط با دراک عارف است اگر عارف مشاهده کند که انتزاع
 یا قدرت یا صفت دیگر از صفات ثمانیہ از ذات او تعالیٰ منتزع
 گردیده این قسم مشہود را شیونات می نامند و اگر عارف بداند که
 یک صفتی از صفات از او سبجانہ منتزع گردیده و تعیین آن صفت
 در درک نمی آید این قسم کیفیت و وارد را اعتبارات می نامند
 اما مرتبہ اعتبارات فوق مرتبہ شیونات است زیرا ہر اندازہ کہ
 عارف بذات او تعالیٰ نزدیک شدہ می رود ادراک بہ سبب

بے کیفی آں مرتبہ مقدر کم شدہ فی رور و البتہ کہ ذات بحت او
تعالے از این مراتب عالی تر است و برتر است بے ہر سخن جائے
و ہر نکتہ مقامے دارد۔ فافترقا۔

و السلام علی من اتبع الهدی

بیانہ حضرت نور المشائخ قدس سرہ العزیز

در یونیورسٹی لاہور

۱۶ جنوری ۱۳۷۱ قہ
۱۹۴۹ ع

فقیر یگانہ آرزوئے کہ دارم سعادت برادران مسلمین می باشد
امروز مسئلہ اتحاد عالم اسلام یک امر محم بودہ۔ اگر ایں اتحاد
جغرافیائی کہ اکثر ممالک اسلامی را بعد از جنگ دومی عالم بسیر
شدہ در مسائل حیات اجتماعی اسلام چہ از نقطہ نگاہ کیفیات

دینی و اخلاقی و چہ از حیث مسائل اقتصادی صورت حقیقی اتحاد را بخود
 بگیرد و پیش رفت ہائے معنوی و مادی مشترکاً تعقیب شود من گفتم
 می توانم کہ گاہے عالم اسلام را ادبار اخلاقی و انحطاط اقتصادی پیش
 نخواہد شد و بیچ گاہ تسلط استعماریون، و یا کمیونزم بر عالم اسلام
 در اصولات عقائد و مسائل تدبیر منزل سیاست مدینہ واقع
 نخواہد گشت و عالم اسلام مثل یک تودہ حرکہ مقتضائے دین حنیف
 اسلام است تا میں حیات خود بار نخواہند نمود۔ امروز مسئلہ
 فلسطین و کشمیر و الجزائر از مسائل ہمہ عالم اسلام است من یقین
 دارم کہ فلسطین و کشمیر و الجزائر یکے بعد دیگرے آزاد شدنے
 است۔ اما دفاع از حقوق حقہ برادران مظلوم کشمیر و فلسطین
 و الجزائر بعقیدہ من فرض نخستین تمام عالم اسلام است و دول
 اسلامی باید سیاسیات متحد چہ در مجلس امن و چہ در نشرات
 عالمی خود مطالبہ آزادی آنہارا از تسلط استعماریون نمایند و نیز
 حریت مذہبی آن مسلمانان کہ در ممالک عربی و ممالک کیونستی
 و ہند حیات بسرمی بر انداز مسائل عمدہ عالم اسلام است

تادریں بارہ اقدام لازمہ از طرف ممالک اسلامی و مراکز دینی اسلام
 بعمل آید زیر احریت دینی آن برادران مسلم و خواہران مسلمہ یک
 امر ایمانی و وجدانی ہمہ مسلمانان است۔ بیگانہ مطمح نظر من اتحاد عالم
 است اما اتحادی کہ از وسائیس شخصی و نژادی مُبرّا باشد اسلام
 در تمام شقوق حیاتیہ اساسات و قوانین مستقل را در آراست
 و گاہے بہ پایے ہائے بیگانہ را راہ ہائے اعتلا و ارتقا اور شقوق
 حیات معنوی و مادی نمی پماید اسلام اساسش بر استقلال فکری و
 سیاسی و اقتصادی و اخلاقی پائیدار است۔

بہار عالم حشش دل و جان تازہ می دارد

برنگ اصحاب صورت را بہ بوار باب معنی را

وَلِلَّامْرِ عَلِيكُمْ

پایندہ باد اتحاد عالم اسلام

بیانیه جناب حضرت در روز سوم فاتح اعلیٰ حضرت محمد در شاه وتاج پوشی اعلیٰ حضرت محمد ظاہر شاه در سلام خانہ

(تاریخ بیانیه جمعہ ۱۸ عقرب ۱۳۱۲ مطابق ۲۱ رجب المرجب ۱۳۵۲ھ)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاتَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدِنِ الْمَصْطَفَى وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

التقى والتقى - صبت على مصائب لو انها - صبت على لا يام صرن لياليا -

بر ما ملت افغانستان مصیبت بزرگ آمد که اگر این مصیبت بروز

میرسد آنرا به شب تاریک تبدیل میگردانید - برادران عزیزم و فرزندان معنوی

اعلیٰ حضرت غازی محمد نادر شاه شهید امروز حسب مقرر آت ما و شما بیک

مصیبت بزرگ مواجه شدیم که نظیر آن در دنیا کمتر ظهور میکند - پادشاهی

را از دست دادیم که وطن دوست و ملت پرورد خادم قوم و بایه ناز

افغانیان بود البته افغانستان کم طالع بود که به چنین مصیبت مصائب

محمد نادر شاه بنده مطیع الهی بود و امت عقیدتمند محمدی (ص) و دوستدار

خلفاراشدین و اولیاء عظام بود محمد نادر شاه عسکر نواز و خیر اندیش و

مدبر و نیک کردار بود۔ محمد نادر پادشاهی بود که در اخلاق شخصی خود بطریق حسنہ اسلام متشبث بود و بجز عشق برای اعتلای وطن دگر آرزوی بدل نمی پروراند۔ محمد نادر چنان عسکری فداکار و منصبدار باتدبیر و شجاع افغانستان بود که چندین بار وجود خود را بقربانگاه فدویت برای حفظ افتخار و شرافت این ملت نجیب و مسلمان افغانستان نثار کرد۔

محمد نادر چنان یک مجاهد فهمیده و مدبر بود که کارنامه های او در موقع جهاد استقلال افغانستان بحیث منصبدار بزرگ جبهه جنوبی باعث افتخار و وطن است۔ من در موقع جهاد باومی یکجا داخل معرکه غزار بودم۔ از صبح تا شام مانند یک فرد عسکر، سنگر به سنگر و محاذ به محاذ میگذشت و هدایت میداد و رفع احتیاجات را میکرد و ہم بعبادات مفروضه صلوات بجماعات شرکت اومی نمود محمد نادر شاه در ایام انقلاب داخلی افغانستان بجان ناتوان بدون سرو سامان انواع مصائب را در طول نه ماه کشید تا ملت و خاک افغانستان از بلیات مکره هشی که سرمایہ مادی و معنوی این

ملت نجیب را تہدید میکرد بارادہ خداوندی جل و شانہ و
 فدکاری ملت نجیب افغانستان نجات داد۔ در ایام سلطنت
 در پیش رفت تمام ضروریات افغانستان و ہمہ شقوق سعی و
 مجاہدہ کرد۔ من بروز دفن این پادشاہ مسلمان و خادم ملت افغانستان
 گفتم کہ ماشاہی را فاقد شدیم کہ در مدت چہار سال سلطنت خود
 بفکر صفوت روحی ما و مرفہ الحالی عموم ملت و ارتقاہ اخلاقی و دینی
 و مدنی و سیاسی ما کوشید فضل خداوند بہ او مکافات داد کہ بعصمت
 شہادت نائل گردید۔

عاش حمیداً و مات سعیداً۔ خوشحال بحال محمد نادر شاہ و
 بدحال قاتل فاجرش۔ امروز ملت نجیب افغانستان تسلی خود را
 بہ ہمیں مطلب برگزیدہ می نمایند کہ خلف اکبرش اعلیٰ حضرت محمد ظاہر شاہ
 دست بیعت دادہ ایم و از بارگاہ خداوندی نیاز میکنم کہ این پادشاہ
 مسلمان و جوان مادر حفظ دین متین اسلام و شریعت غرابی محمدی
 علیہ الصلوٰۃ والسلام حمایت استقلال افغانستان و ارتقاہ معنوی مادی
 ملت افغان خدمت و ہمت سازی نمایند۔ آمین ! یارب العالمین !!

جای بستی مسرت است که اعمام محترم اعلحضرت محمد ظاہر شاہ
 بکمال صمیمیت دست بیعت بشاہ جوان دادہ بخدمت وطن جدتیت
 و مجاہدت می نمایند و ملت افغانستان تماماً بدون بتعیض از جمیع اقطار
 افغانستان پیرو جوان بانتهای خروش و محبت بحضور اعلحضرت
 محمد ظاہر شاہ حاضر شدہ ابراز خلوص و عقد بیعت را می نمایند۔
 اشخاص محدودی کہ در صد و از ہم گسیختان دن رشتہ وحدت و امنیت
 افغانستان عزیز بودند و میخواستند کہ این وطن حقیقی اسلام و مسلمین
 و این باغیچہ خلفای راشدین و این حدیقہ امام اعظم و سواد اعظم
 دیانت را تباہ کنند۔ بفضل خداوند بمقصد خود کامیاب نشدند و نخواہند
 شد۔ ہر چند کہ واقعہ شہادت امیر شہید محمد نادر شاہ واقعہ ہائلہ و جگر
 خراش بود اما امروز بظاہر اخلاص و محبت و وحدت و صمیمیتیکہ در ہر گوشہ
 و کنار مملکت از ملت غیور و باشہامت افغانستان مشہور گشت سبب
 طمانیت قلب بودہ و منظر دیانت پروری و عقل سلیم و اتحاد متین ملت
 مسلمان افغانستان است۔ دنیا بدانند کہ ملت افغانستان محمد نادر شاہ را
 خادم و فدای کار حقیقی اسلام و افغانستان میدانست و بصمیمیت التامہ

بعد از شهادتش فرزند ارشد او را اولوالامری خود قبول کرده و بلقب
 المتوکل علی اللہ اورا امتیاز داده اند۔ البتہ اس محبت و اخوت اسلامی
 و دینی را کہ امروز خوشبختانہ ملت افغانستان نشان میدہند۔ بیچ
 قوہ مقتدر عالم بفضل خداوند جل شانہ از ہم نمی تواند بگسلاند۔ ملت
 افغان پیرو قرآن مجید و حامی اسلام و خواہان ترقی اساسی ملت خود و
 وطن خود میباشیم و ہمیشہ ملت افغانستان منظر مجد و شرف افغانستان
 بوده و ہستند۔ ملت افغانستان شاہ دوست و وطن پرور، معارف
 خواہ، عدالت پسند و آزادی خواہ بوده و ہستیم۔ ملت افغانستان
 بیک صدا با آواز بلند میگویم حفظ دین و وطن و نوآملیس ملت خود را
 بفاکردن مال و نفس خود ہانمودہ و می نمایم۔
 عزیزو عموم پائندہ باد افغانستان مستقل و زندہ باد اعلم حضرت
 المتوکل علی اللہ۔

ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ ہدیتنا بحاجہ
 سیدنا محمد و المصطفیٰ علیہ الہ صحبہ۔ الصلوٰۃ
 و التسلیمات العلی۔

بیانہ حضرت نغمہ المشائخ قدس سرہ نسبت قفیه
فلسطین کہ بحضور حم غفیر از مردم و نماندگان و عربی

فرمودند ۱۳۲۷ اش

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله حمداً ونستعينه ونستغفره واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمداً عبده ورسوله ارسله بالهدى والنور والبرهان وهو الذى كان امام المجاهدين صلى الله عليه وسلم ايها الاخوان الكريم قال الله تبارك وتعالى فى كتابه العظيم انفر وخفافاً وثقلاً واجاهدوا باموالكم وانفسكم فى سبيل الله ط قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل المؤمنين تراحمهم وتعاطفهم كمثل جسدٍ واحدٍ اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى -

قضية فلسطين والارض المقدسة من مسائل الذى كان

من بوطحيات المسلمين العالم وهذا العدو وان عدواناً على المسلمين ط
 والدفاع عن مسجد المبارك الاقصى والحرم الصخرة الشريفة واجب على
 الامّة العربية وسائر المسلمين وان رؤساء العرب مسؤولين من
 وقوع هذا التكبّة التي كانت موجودة في فلسطين العربيه
 والشعب الافغانستان رجالهم ونسائهم وشبابهم وشيوخهم
 مستعدين بفضل الله تعالى لنصرة اخوانهم العربيين في نفى
 اليهود الظالم ورفع اهل الصيغونيين المتعدّي خذ لهم الله
 سبحانه فان هذا الجهاد للمسلمين واجب كافة وللرب خاصة
 وان هذا الجهاد لازم لكل من اظهر الرضا بالاسلام ديناً ان
 يخلصوا دينهم الله ويزكوا انفسهم من الشوائب النفاق واعمالهم
 من التناقض فان جهاد الفلسطينيين واستخلاص الارض المقدسة
 واجب على المسلمين وان يحدثوا انقلاباً عاماً في رفع السلطة
 اليهودية الذي استبداه الطواغيت والفجرة اليهود
 والنصارى والدهريون الذي ملأ الارض فساداً ويسلبون
 حقوق الحرية الامت الاسلامية لاسيما اخوان العرب في فلسطين

ولانهم على جميع المسلمين ان تيزرعوا هذا الامامة الفكرية
والعملية من ايديهم الفاسدة الظالمة ونحن لا نتساء
الدماء الذي سفكت في الارض المقدسة والمساجد الذين هدمت
والنساء الذي هتكت ونجاهد بعون الله تعالى حتى ياخذها
رجال يؤمنون بالله ورسوله وليوم الآخر وينون دين
الحق ولا يريدون علواً في الارض ولا فساداً

وفي الختام المسلمون الافغانيتون في السر والعلن يقولون
لبيك يا فلسطين لبيك يا فلسطين لبيك يا فلسطين لبيك
يا مهبط عروج خاتم النبيين لبيك يا ارض الذي باركنا
حولك من جانب الله تعالى ونحن حاضرون لاستخلاصك
من ايدي الظالمة اليهود والصيغونيين ونجاهد في هذا
المعركة الكبرى بانفسنا واهوالنا ومزجوا من الله ان يوفقنا
ويهدينا في هذا العمل المبارك الله اكبر الله اكبر لا
اله الا الله والله اكبر الله اكبر-

بیانیه حضرت نوری المشائخ قدس سره العزیز در باره اتحاد

عالم اسلامی - ۱۰ جنوری ۱۳۲۹ هـ ق
۱۹۴۸ ع

نَحْمَدُكَ وَيُصَلِّيْ عَلَى رَسُوْلِكَ كَرَّمَ اللهُ وَجْهَهُ وَصَحْبِهِ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

امروز در دنیا اسلام از مهم ترین مسائل در عالم سیاست
موضوع اتحاد ملت اسلامی است که حیات ملت اسلامی خواه کیفیات
معنوی باشد خواه از جنبه مادی باشد از ضروریات حیات
شمرده میشود. ارشاد خداوندی جل شانہ را نگاه کنید "كُلُّ
مُؤْمِنٍ أَخُو مَوْمِنٍ" هر کجا باشد یک فرد است که از ملت اسلامی
جدا نمی شود. خوش بختی و مصلحت او خوش بختی و مصلحت ملت
اسلامی است و هم چنین مصالح و پیش رفت و ترقی ملت اسلامی
فلاح افراد را دارا است. همه مسلمانان عالم ملت واحد هستند و
حیات آنها به همین جذبه اخوت اسلامی متمکن است. حدود
جغرافیائی امتیاز نسل، فرق رنگ و وضع نمی تواند که بنیان اتحاد

ملت اسلامی را متزلزل سازد۔ بعد از جنگ و محاربه دوم عالمی در سال ہائے اخیر حوادث بسیار ہم و قابل توجہ در دنیا بشریت روئے داد۔ سیاسیات بین المللی، جذبہ اخوت اسلامی مارا بعقیدہ من قوی تر گردانیدہ و احساس اتحاد را زندگی نوین بخشیدہ۔ ناگفتہ نمائد کہ استحکام ملت اسلام و فلاح و بہبود مسلمانان عالم متکی بر اتحاد سیاسی و اقتصادی و ثقافتی ملت اسلام است البتہ واضح است کہ ملت اسلام نمی تواند یک لحظہ ازیں سرشتہ متین اتحاد روئے تا بد۔ بہ ہمہ ما لازم است کہ فرمان قرآنی را ہمیشہ بیاد داشته باشیم۔

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۗ

این ارشاد مقدس ایزدی بالاتر از همه رهبری ماسلمانان
 رومی فرماید و برائے ارتقاء ملت اسلام ہم ترین نظریہ
 سیاسی است۔ ہمہ دانند کہ این دور مادیت پرستی
 مقام تقدس خدائی و اساس متین حیات معنوی را قائل
 نیست۔ اما برائے ملت اسلام بیچ اشتراک بہتر
 از آن نیست کہ خالق حقیقی ماجلت عظمتہ، برائے عالم
 اسلام توسط حضرت سید الانام علیہ الصلوٰۃ والسلام
 فرستادہ است و آن اشتراک اشتراک ایمان و قرآن
 است کہ متکی بر حیات معنوی است۔ ملت اسلامی
 از ہمہ تفاوت ہائے در بین ملل دگر عالم روئے دادہ،
 کلیتہً عاری است۔ من امید دارم کہ اگر ملت اسلامی
 خاصہً طبقہ جوان مسلمان ہمیں نقطہ اتحاد، دینی و
 معنوی را ہمیشہ ملحوظ خاطر دارند۔ تائید ایزدی ہمیشہ
 با ایشان بودہ و تمام سلسلہ ہائے کہ بشر برائے بلند
 بردن حیات معنوی و مادی بدان احتیاج حس می کند

ملت مسلمان در آن فایق و کامیاب خواهد بود -

درختان باد اسلام -

قائم باد برادری مسلمانانِ عالم،

نمونه از کلمات اجتماعی حضرت مولانا

نورالمشائخ قدس سره العزیز

۱- کینه و نفرت همیشه غم انگیز است - به همه اندازیکه
برائے نفرت شرکان رنج دهنده است، اہل کینه
را ہمہ اذیت می کند -

۲- کینه شخصیت را منحرف و روح را تاریک می سازد

۳- مسلمان باید آن کند که رضائے خداوند در آن
باشد -

۴- من اعتقاد وارم که تمام بنی آدم مساوی خلق شده

اند و این حقیقت امر بدیهی است

- ۵ دنیا در حال تحول است و مسلمانان عالم اگر فکر می کنند که تنها زندگانی کنند چنان مثال وارد که شخص در حال غرق شدن بخواب رفته باشد-
- ۶ عشق و علاقه قلبی به اساسات دینی و معنوی سبب تنویر فکری گردیده و تهذیب اخلاقی را بار می آورد-

رباعی اول در باب علم

علم است باعشاش شرف و افتخارِ مسلمین
 دارد زمانه فیض ز افکارِ مسلمین
 روشن ز معرفت آمده عنوانِ مسلمین
 گل رنگ گرفت ز بوستانِ مسلمین

رباعی دوم در باب عشق

در روزِ ازل چون آتشِ عشق افروخت
عاشقِ هنرِ عشق ز معشوق آموخت
از مرتبہٴ ذات سرزد این عشق و داد
تا شعلہٴ ز شمع بزنجا است پیر وانه ز سوخت

رباعی سوم در باب اتحاد

انسان ہمہ یک جنس اند و پیوند بہم
روزے دو در این عالم ہستند بہم
اے کاش کہ ناسازی و کینہ ز سر بہند
با اُلفت و عشق برادری سازند بہم

کلام منظوم

(۱)

در باب تعلق به عارفان و محبت عالم بالا

به بزم عارفان پروانه می باش
 بگلش بلبل مستانه می باش
 اگر خواهی که یابی وصلِ دلدار
 همیشه از خویشتن بیگانه می باش

ترغیب برائے جہاد

ایشارو فنا

جان نثاراں را چہ محمود است موت

بزدلاں را می بود مردود موت

موت را آغوش کیفِ زندگی

زندگی را منزلِ مقصود موت

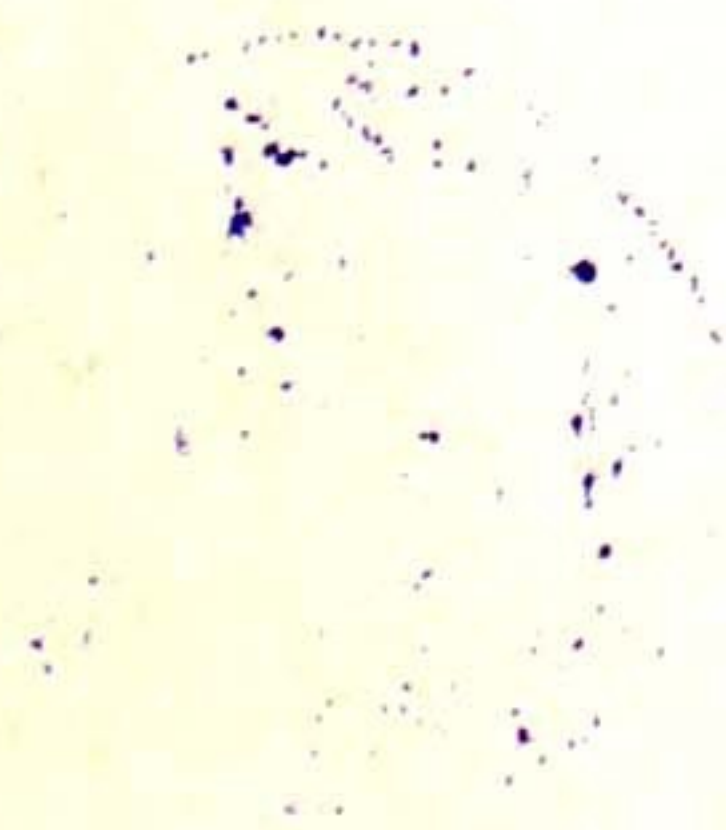
خطاب بحضرت رحمۃ للعالمین علیہ افضل الصلوٰۃ والتسلیم

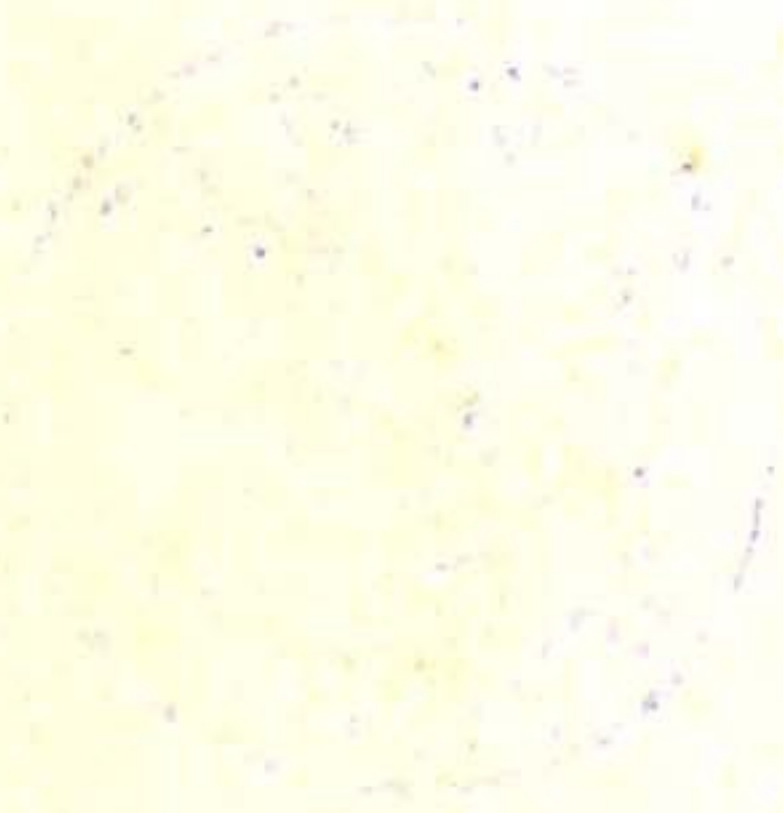
اے صاحبِ حقیقی و پیغمبر برگزیدہ من! آن چسیت
کہ در حضور تو نیست۔ بحضورت تمام نعمت ہا موجود
است۔ کسے را کہ عنایت فرمائی خواہد یافت۔ آنکہ
محبت ترا در دل نگہ دارد از سعادت دارین و
عشق خالق کونین بہرہ گیرد۔

من از ہمہ دریا گذشتم و در مقدس ترا محکم گرفتم۔
اے رحمۃ للعالمین بر در پاکت حاضرم و از رحمت کرم تو آرزوئے
مغفرت دارم۔ وائما تجلی حقیقت تو قلب مرار روشن گردانیدہ
و بطرف حقائق عشق رہ نموشی فرمودہ و بہ ایمان حقیقی مشرف ساختہ
اللہم صل وسلم وبارک علیہ

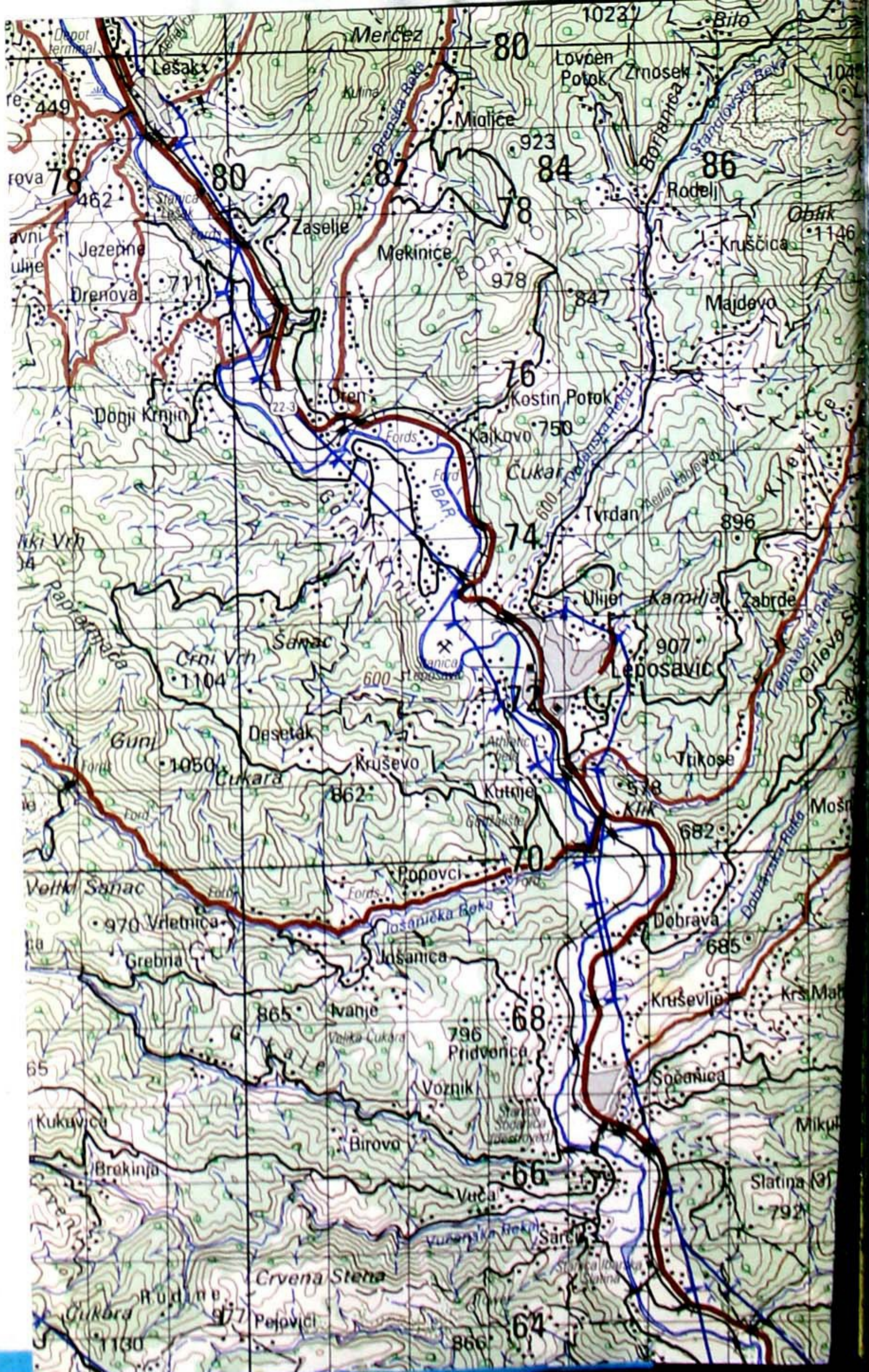

شہید حضرت نور المشائخ فضل عم قدس سرہ العزیز

منظوم ایجوکیشنل ریس، پاکستان چوک کراچی

تص
۳۰

6224

از آراء اولیاء اللہ لا خوف علیہم ولا ھم یحزنون ○

اشک و عجز

تذکرہ حبیب

حضرت مولانا نور المشائخ محمد فضل عمر قدس سرہ الغریز

ضیاء المشائخ حضرت محمد ابراہیم جانہ البجدائی فاروقی

مفتی رقم